

Oare pentru care pricină, omul, în toate lucrurile lui cele trupesti, se pleacă mai mult spre frică, decât spre nădejde, iar în cele sufletești, mai mult nădăjduiește decât se teme? Socotesc că aceasta se întâmplă fiindcă omul își iubeste foarte puțin mântuirea sa și nu priveghează cu adevărat asupra lui, ca să nu-l prindă moartea în ceasul în care nici nu se gândește; căci găsindu-l pe el nepocăit, se va chinui veșnic în iad.

Cu adevărat, nu s-a auzit niciodată, ca vreun negustor, fără nici o pricină, să-și arunce toate averile lui în mare, cu nădejdea că are să le ia cândva înapoi. Dar vai, se află atâția creștini neînțelepți, care își leapădă de bună voie curăția sufletului lor și harul lui Dumnezeu cu nădejdea că-și vor lua înapoi acea curăție și acele daruri cerești prin mărturisire și pocăință.

Și așa își dau cheile sufletului lor în mâna lui satana, luceafărului întunericului, socotind că le vor putea lua înapoi de la el când vor voi ei.

Ὁ Ὁσ. Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης.

CUVÂNT PENTRU POCĂINȚĂ

Sfântul Nicodim Aghioritul

CUVÂNT PENTRU POCAINȚĂ

Sfântul NICODIM AGHIORITUL

DE LA AȘKEZANI

**CUVÂNT
PENTRU POCAINȚĂ**

Tipărită cu binecuvântarea

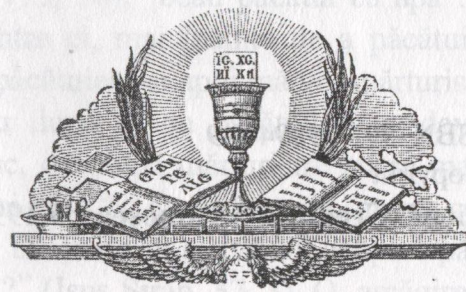
Preasfințitului CALINIC

Episcopul Argeșului

Sfântul NICODIM AGHIORITUL
Preot NICOLAE TÂMBULEA
**CUVÂNT
PENTRU POCĂINȚĂ**

Tipărită cu binecuvântarea
Preasfințitului CALINIC
Episcopul Argeșului

Consilier editorial
Preot **NICOLAE TĂNASE**

Apare sub îngrijirea Mănăstirii
Sfinții **Arhangheli Mihail și Gavriil**

ISBN 993-99094-6-9

Copyriht

Editura **Credința Strămoșească** 1999

Cuvânt înainte

*În care se arată în ce primejdie se află
cei ce păcătuiesc cu nădejdea că se vor
mărturisi și se vor pocăi.*

Oare pentru care pricină, omul, în toate lucrurile lui cele trupești, se pleacă mai mult spre frică, decât spre nădejde, iar în cele sufletești, mai mult nădăjduiește decât se teme? Socotesc că aceasta se întâmplă fiindcă omul își iubește foarte puțin mântuirea sa și nu priveghează cu adevărat asupra lui, ca să nu-l prindă moartea în ceasul în care nici nu se gândește; căci găsindu-l pe el nepocăit, se va chinui veșnic în iad. Mulți sunt creștinii, care, după cum zice în Sfânta Scriptură, la Iov (15, 16), “beau păcatul ca apa”. Pentru că fiecare dintre ei, mai înainte de a păcătui cugetă și zice: “Să păcătuiesc și apoi mă voi mărturisi și mă voi pocăi”. Iar după ce au păcătuit, într-adevăr unii se mărturisesc, dar după mărturisire nu se mai îngrijesc de păcat, ci zic: “M-am mărturisit, m-am pocăit”. “O, rău gând! De unde te-ai ivit să acoperi pământul cu viclesugul?” (Isus Sirah, 37, 3). O, amăgire foarte vătămătoare de suflet și înșelare a minții ce acoperi pământul cu păcatele! Din care adânc ai ieșit? Cu

adevărat, n-ai ieșit din altul, ci numai din iad. Dar oare nu se cade să te întorci iarăși în iad și să nu-i mai amăgești pe creștini?

În cuvântul acestei cărți noi vom vorbi despre primejdia care stă asupra celor ce păcătuiesc fără frică și nu se mai îngrijesc ca după aceea să facă o mărturisire și o pocăință adevărată.

Partea I-a

Cu adevărat, nu s-a auzit niciodată, ca vreun negustor, fără nici o pricină, să-și arunce toate averile lui în mare, cu nădejdea că are să le ia cândva înapoi. Dar vai, se află atâția creștini neînțelepți, care își leapadă de bună voie curăția sufletului lor și harul lui Dumnezeu – care este darul cel mai de preț pe care ni-l dă Dumnezeu în lumea aceasta – cu nădejdea că-și vor lua înapoi acea curăție și acele daruri cerești prin mărturisire și pocăință. Și astfel se fac, ticăloșii, de-a pururea legații iadului, nădăjduind în nebunia lor că, atunci când vor vrea, își vor tăia aceste legături. Și așa își dau cheile sufletului lor în mâna lui satana, luceafărului întunericului, socotind că le vor putea lua înapoi de la el când vor voi ei. Dar această greșală nu este nouă la noi oamenii. Aceasta a fost prima ispită a lumii, cu care diavolul a îndemnat-o pe Eva să calce porunca lui Dumnezeu, arătându-i ei milostivirea și bunătatea lui Dumnezeu, zicând: “Nu veți muri cu

moarte”. Adică faceți după pofta voastră, că nu vi se va întâmpla nici un rău, că Dumnezeu este foarte milostiv și bun. Încă și Adam, după cum zice Apostolul, n-a fost amăgit ca Eva: “Și nu a fost amăgit Adam” (I Timotei 2, 14), dar el, de bună voie s-a alăturat Evei spre a mânca din rodul cel oprit, socotind că greșeala lui, măcar că era foarte grea, o va ierta cu ușurință Ziditorul lui. După cum zice fericitul Augustin în cartea a unsprezecea a lui. Și după alt Teolog al Bisericii, care zice: “A păcătuit Adam gândind la dumnezeiasca milă.” Adică a greșit Adam, socotind că milostivirea lui Dumnezeu nu-l va pedepsi după cum l-a înfricoșat.

Și ce dorești mai mult, frate, spre adeverirea acestora, când vezi că diavolul atât de mult s-a obrăznicit, încât și asupra Domnului nostru Iisus Hristos a mers cu război, cugetând să-L biruiască cu însăși armele nădejzii în Dumnezeu, pe care le-a folosit la atâția cu bune rezultate. Pentru aceea vicleanul diavol a sfătuit pe Domnul, să Se arunce jos de pe aripa Bisericii, cu nădejdea că îngerii vor alerga îndată să-L țină, ca să nu pătimească vreun rău, după porunca ce au primit-o ei de la Dumnezeu, ca să păzească pe robii Lui. “Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te de aici jos. Că scris este: <<Că îngerilor Săi va porunci, pentru Tine, ca să Te păzească>>. Și pe mâini Te vor ridica, ca nu cumva să lovești de piatră piciorul Tău” (Luca 4, 9-11)

Deci se cade să se minuneze oricine cum, cu acest gând amăgitor, vrăjmașul îi ispitește adeseori pe creștini, îndemnându-i să păcătuiască și să cadă în toată

fărădelegea, adăugând la păcatul cel dintâi și alte mii, cu această mai înainte cugetare și nădejde, că se vor mărturisi și că duhovnicii îi vor ierta, alergând ca niște îngeri ai păcii pentru a nu-i lăsa pe creștini să cadă în iad.

Însă se cuvine să ne minunăm și mai mult, cum de nu cunosc creștinii o astfel de amăgire atât de arătată a diavolului. Și cum arată ei atâta nemulțumire către Dumnezeu, folosind mărturisirea și pocăința ca pricini ale păcatelor lor, iar bunătatea și milostivirea lui Dumnezeu, care le pricinuiesc mântuirea lor, ei le fac pricini ale căderii și pierzării lor. Dar după cum buruiana cea otrăvitoare, numită Nepellon, își produce otrava sa cu roua cea dulce a cerului, la fel și ticăloșii aceștia își produc otrava și moartea lor cu Sângele cel preadulce și mântuitor al lui Iisus Hristos. Căci Sângele acesta care slujește la baia pocăinței și a mărturisirii, ca să afunde păcatele lor, ei Îl fac spre adăugarea și creșterea păcatelor lor. Vai! Și ce vătămare mai mare ca aceasta se poate afla? Și ce altceva este aceasta, decât numai că noi folosim doctoria, nu spre vindecarea noastră, ci spre lauda și biruința diavolului. După cum se tânguiește de aceasta și dumnezeiescul Ambrozie, zicând: "Doctoria noastră, însuși diavolului se face laudă" (Cartea a 2-a pentru pocăință).

Partea a II - a

*Ce pagube își pricinuiesc mântuirii lor,
cei care păcătuiesc cu nădejdea că
se vor mărturisi și se vor pocăi?*

Dar cine poate oare arăta îndeajuns pagubele pe care și le pricinuiesc lor, cei ce păcătuiesc cu nădejdea că se vor pocăi? Eu cred că mulți creștini se vor osândi pentru această nădejde deșartă și amăgitoare, care puțin câte puțin îi duce în prăpastia cea înfricoșată a iadului. Și cu toate că ei cred că este pregătită văpaia veșnică pentru cei ce păcătuiesc și nu încetează de la păcat, dar ei sunt în pace și fără grijă, fiindcă consideră tămăduirea păcatelor lor foarte ușoară prin mărturisire și printr-un canon ușor pentru păcatele lor, cugetând că prin aceasta și-au împlinit toată datoria lor.

Multe sunt pagubele unora ca acestora ce păcătuiesc cu nădejdea de pocăință, fiindcă ei cugetă că numai într-o mărturisire cu oarecare puțină umilință, ar consta toată pocăința lor. Dar din pricina acestei ușurateci pocăințe și a nădejzii celei mincinoase, cad ticăloșii în multe patimi. Și după ce cad o dată, lasă apoi slobod frâul părții cuvântătoare și a luării aminte și aleargă ca niște dobitoace necuvântătoare pe calea pierzării. De aceea cine poate număra căderile lor? De câte ori află prilej la îndemână, îndată cad în păcat. De câte ori va voi pofta lor cea rea îndată cad. De câte ori

le va veni gândul cel rău, îndată cad în păcatul cu fapta. Dar să cercetăm și să vedem câte și care pot fi pagubele celor ce păcătuiesc cu nădejdea de pocăință.

Prima pagubă a celor ce păcătuiesc cu nădejdea de pocăință, este numărul cel peste măsură al păcatelor lor. Multora dintre acești păcătoși, care consideră că ușor li se vor ierta păcatele lor la mărturisire, li se pare că pot să lucreze în fiecare zi zeci de păcate, atât cu faptele lor cele viclene, cu poftele lor, cu vorbirile cele fără de pază și cu dezmierdările cele necuviincioase, dar mai ales cu smintelile ce le fac celorlalți, omorându-le sufletele lor. De aceea, după această măsură, socoteala păcatelor lor într-o lună va ajunge la sute de păcate și, prin urmare, într-un an vor face mai multe zeci de mii de păcate. Încât fiecare dintre aceștia, într-un an, va lovi de zeci de mii de ori în porțile iadului zicând: deschide, deschide... Și ajuns aici ce greutate este ca dreptatea lui Dumnezeu să deschidă porțile iadului unui astfel de păcătos și să-l lase să cadă în acel adânc? Mai ales că însuși Dumnezeu ne înfricoșează cu aceasta, prin gura Proorocului Ieremia, zicând: “Spre durere te-ai doctorit, folos nu-ți este ție... căci cu rana vrăjmașului te-am lovit pe tine, certare întărită asupra a toată nedreptatea ta; înmulțitu-s-au păcatele tale.” (Ieremia 30, 11-13).

Cumpănește bine, frate, aceste cuvinte. Dumnezeu nu zice că nu te-ai doctorit, ci că nu te-ai folosit din doctorie, căci spre durere te-ai doctorit, folos nu-ți este ție. Și mai ales că ai folosit multe doctorii, căci nu numai o dată te-ai mărturisit, ci de multe ori. Și cu

toate acestea mărturisirea, care trebuie să otrăvească și să omoare păcatele, ea a slujit la creșterea lor, din pricina răutății tale. Căci tu zici în mîntea ta: “Dacă păcătuiesc îmi ajunge să mă mărturisesc. Și dacă am păcătuit o dată, mai pot păcătui și altă dată și încă o dată, căci de aș face păcate puține sau multe, eu tot trebuie să mă mărturisesc și să mă pocăiesc”. Cu adevărat tu te-ai doctorit (mărturisit), dar nu ai nici-un folos din doctoria aceasta. Căci singurul folos ce-l dobândești din atâtea mărturisiri este că adaugi păcat lângă păcat, la nesfârșit, și nu cunoști că această mulțime a păcatelor tale te afundă în iad. Iar aceasta te face pe tine vrednic să fii pedepsit de Dumnezeu cu o pedeapsă strașnică, fără milostivire, osândindu-te ca pe un vrăjmaș al Lui, care greșește împotriva Sa atât de mult, pe cât este de mare milostivirea Sa. “Cu rana vrăjmașului te-am lovit pe tine... înmulțitu-s-au păcatele tale.”

Același prooroc Ieremia zice alegoric în alt loc despre sufletul ce se mărturisește și se tămăduiește de păcate, apoi iarăși păcătuiește, făcându-se astfel de nevindecat și vrednic de a fi părăsit cu totul de Dumnezeu, și de a fi osândit: “Vindecat-am Babilonul și nu s-a tămăduit, părăsindu-l-am pe el... că s-a apropiat la cer judecata lui” (Ieremia 51, 9).

A doua pagubă a celor ce păcătuiesc cu nădejdea pocăinței, constă în covârșitoarea felurime a păcatelor lor. Căci ei, cu judecata lor cea mincinoasă, zic: “Mă voi mărturisi!”, și păcătuiesc fără nici-o frică, fără nici-o sfială; se afundă în adâncurile și în tina cea mai

necurată a păcatului; lucrează fără de rușine relele pe care nici păgânii nu le lucrează și se tăvălesc în noroiul și în necurățiile, în care nu se tăvălesc nici dobitoacele cele necuvântătoare. Dar ce le face lor Dumnezeu? Nu uită această răutate, ci când va veni vremea, o pedepsește, după cum zice prin gura proorocului Osea: "Stricatu-s-au după zilele dealului" (9, 11)¹. Iar păcatele unor răi ca aceștia: "Își va aduce aminte de nedreptățile lor și va pedepsi păcatele lor". Vezi și chinul cu care îi va pedepsi pe ei Dumnezeu.

A treia pagubă a celor ce păcătuiesc cu nădejdea pocăinței, constă în nebăgarea de seamă, lauda, necăința și tăgăduirea lor. Nebăgarea de seamă, întru cunoștință, față de mântuire și de toate poruncile lui Dumnezeu, este păcat. Și după cum zice Solomon: "Când va ajunge necredinciosul în adâncul răutăților nu bagă în seamă" (Pildele lui Solomon, 18, 3), așa și aceștia când vor ajunge la cele mai de pe urmă ale răutății, li se orbește mintea, li se împietrește inima și cu desăvârșire nu mai au grijă de păcat. Iar unii dintre ei merg și mai departe, căci nu numai că nu bagă de seamă, ci, aflându-se în păcatele lor, se veselesc și se laudă cu ele, ca și cu niște mari isprăvi ale lor, după cum zice Solomon: "O, cei ce se veselesc de rele și se bucură de răzvrătirea cea rea" (Pildele lui Solomon, 2, 14).

Și Proorocul Isaia zice: "Și păcatul lor ca al Sodomei l-au vestit și l-au arătat" (3, 8). Și aceia care zi-

¹ Adică s-u stricat cu atâtea răutăți, mari și covârșitoare, ca în vremea necredincioșilor slujitori de idoli, care jertfeau deasupra dealurilor.

ceau: "Să păcătuiesc acum și apoi mă voi mărturisi și mă voi pocăi", ajungând în adâncul răutăților, nu mai voiesc nici să se mai mărturisească, nici să se pocăiască. Și de s-ar întâmpla vreodată a voi, nu vor mai putea, că obiceiul păcatului s-a făcut deprindere la ei și deprinderea s-a făcut ca o fire și a învârtoșat ca o piatră inimile lor, făcându-le nesimțitoare și neprimitoare de pocăință și de îndreptare. Și așa mor ticăloșii neîndreptați și nepocăiți. Și de mirare este că acești creștini, care au ajuns în cele mai de pe urmă ale păcatului, își mai țin și credința și nu se leapădă de ea. Dar viața cea rea naște dogme rele, după cum spune dumnezeiescul Ioan Gură de Aur.

Vezi, frate, câte pagube? Vezi ce fel de pierzare își pricinuiesc lor cei ce păcătuiesc cu mincinoasa nădejde că se vor mărturisi și se vor pocăi? Pentru aceasta cu înțelepciune a zis Avva Isaac Sirul: "Cel ce cu nădejdea de pocăință alunecă a doua oară, acesta cu vicleșug umblă cu Dumnezeu. Acestuia îi vine moartea pe nesimțite și nu mai apucă timpul nădăduit de el, ca să împlinească faptele bune" (Cuvântul 60). Asemănător zice și Marele Vasile: "Cel ce petrece cu nădejdea de pocăință, are chipul vicleșugului și s-a lipsit de pocăință". (Cuvântul 3, pentru pocăință). La acestea se potrivește și ceea ce a zis Sfântul Ambrozie: "Ușurința iertării dă îndemnare de a păcătui!".

PARTEA a III - a

*Pentru vindecarea celor ce păcătuiesc cu
nădejdea că se vor mărturisi și se vor pocăi.*

“Bun ești Tu, Doamne, și întru bunătatea Ta, învaț-mă îndreptările Tale.” Această rugăciune o zicea proorocul David, pe care și tu, frate, se cade să o zici către Dumnezeu din toată inima ta. Fiindcă cea dintâi doctorie pentru cei ce păcătuiesc cu nădejde de pocăință este rugăciunea. Prin această lucrare sfințită se vindecă acea mai înainte cugetare rea și nădejde mincinoasă, pe care am prihănit-o până acum.

O, Doamne, Tu ești bun și mai ales ești bunătatea însăși. “Bun ești Tu, Doamne!”. Drept aceea rânduiește ca prin această bunătate a Ta, să învăț să păzesc Legea Ta. “Întru bunătatea Ta învață-mă îndreptările Tale”.

Acest lucru îl caută Domnul și de la tine, adică să fii bun cu tine, ștergându-ți păcatele tale prin îngăduință la mărturisire. Adică El vrea ca și tu să înveți de la Dânsul să fii bun. Cum dar nu te temi tu de Domnul, că-L vei întărâta, împotrivindu-te scopului Lui? Cum te faci tu de bună voie atât de rău și fără de lege, în timp ce Domnul este atât de bun și dulce cu tine? “Se cuvine a răsplăti cu rău pentru bine?” (Ieremia 18, 19). Așa mulțumești tu lui Dumnezeu pentru facerile Lui de bine? Așa folosești bunătatea lui Dumnezeu și

darul mărturisirii, ca să păcătuiești și să-L ocărăști pe El? Dacă tu, păcătosule, n-ai crede că între bunătatea lui Dumnezeu și răutate este o împotrivire nesfârșită, neîmpăcată și neschimbată, atunci Dumnezeu n-ar fi Dumnezeu. Și dacă-L crezi, apoi voiești ca bunătatea Lui s-o faci pricină de a păcătui? Oare nu știi că aceasta este vrăjmășie împotriva bunătății Lui? Și să știi că nu faci altceva, decât că voiești să-L înarmez pe Dumnezeu împotriva lui Dumnezeu și faci ca miostivirea Lui să bată război cu dreptatea Sa.

De aceea, frate, roagă-te Domnului totdeauna să scoată din inima ta această nădejde mincinoasă și amăgitoare, pentru care este scris: “Pus-am minciuna nădejdea noastră și cu minciuna ne vom acoperi” (Isaia 28, 15), și să te lumineze pe tine cu darul Său, ca să cunoști că nădejdea aceasta este o amăgire și o cursă a diavolului, cu care a amăgit pe strămoșii noștri în Rai, după cum am zis mai înainte, și amăgește și acum pe atâția păcătoși ticăloși, dorind să-i pogoare în iad. Și ca să te izbăvești de ea zi către Domnul acel cuvânt al lui David: “Păzește-mă Doamne, de cursa care mi-au pus mie” (Psalmul 140, 9)

A doua doctorie, iubitule, a celor ce păcătuiesc cu nădejdea de pocăință, este a duce război cu rădăcina acestei nădejdi mincinoase, care se naște din două necunoștințe:

Întâi că, cei ce păcătuiesc astfel, nu știu ce este mărturisirea și pocăința.

Și în al doilea rând, ei păcătuiesc fiindcă nu știu ce rodnice bunătăți le aduce mărturisirea și pocăința

cea adevărată. De aceea când le va cunoaște cineva pe amândouă acestea, cu adevărat se va vindeca.

Cei ce păcătuiesc cu nădejdea mărturisirii, nu știu ce este mărturisirea. Ei socotesc că mărturisirea nu este altceva decât doar a spune cu de-amănuntul duhovnicului păcatele lor. Și arătându-le cu luare aminte, ei cred că prin asta au făcut totul. Pentru aceasta, când se pregătesc de mărturisire, toată silința lor este ca să-și aducă aminte de păcatele ce le-au făcut. Iar după mărturisire altă grijă nu au, decât numai să-și aducă bine aminte, dacă nu cumva li s-a întâmplat să uite vreun păcat. Și considerând că această sârguință și grijă este destulă pentru a se împăca cu Dumnezeu, socotesc că drumul care duce la cer, nu mai este strâmt, după cum ne spune Evanghelia: “Strâmtă este poarta și îngustă este calea care duce la viață” (Matei 7, 14), ci este mai lat decât străzile cetăților. Și ce osteneală este a spune păcatele noastre duhovnicului, după ce ne-am obișnuit din copilărie a le spune? Și dacă toată mărturisirea ar sta numai în aceasta, atunci păcătoșii cei fără de rușine, care se laudă cu păcatele lor și le povestesc în adunările lor ca pe niște mari isprăvi, ar fi mai bine pregătiți pentru a se mărturisi curat. Căci ei înșiși își mărturisesc păcatele lor și încă fără sfială. În acest fel mărturisirea ar fi ca o negustorie, săvârșită numai cu gura. Sau ar fi numai ca o descărcare a gândurilor de la inimă. Adevărul însă nu este acesta. Căci adevărata mărturisire are ca scop de a-l întoarce pe păcătos de la păcate; deci de a-l face să se abată de la ele și de a alerga iarăși la Dumnezeu. Cu toate că este nevoie și

de această arătare a păcatului, prin gura păcătosului, ca să-l audă duhovnicul, să-l ierte și să-l îndrepte prin canon, dar numai mărturisirea singură nu este de ajuns, căci trebuie și o durere lăuntrică a inimii pentru păcatele făcute. Durere care trebuie să aibă aceste trei întăritoare. Întâi să fie lucrătoare, în al doilea rând să fie desăvârșită și în al treilea rând, să fie mai presus de fire. De aceea și la mărturisirea ta frate, de va lipsi numai una din aceste trei întăritoare ale durerii, atunci ea va fi ca aceea a lui Saul, sau ca aceea a lui Antioh, sau ca aceea a lui Iuda². Căci pocăința acestora a fost numai cu gura, nu și cu inima. Și de vreme ce aceste trei întăritoare ale durerii inimii sunt atât de necesare, după cum este necesară iertarea păcatelor noastre de Dumnezeu, de aceea doresc ca să ți le lămuresc aici, iubitule, pomenindu-le una câte una:

Deci întâi, durerea pocăinței trebuie să fie lucrătoare, adică să nu fie neputincioasă și slabă, încât să nu fie în stare să producă o lucrare vrednică de numirea ei. Ci ea trebuie să fie atât de puternică, încât să stăpânească inima, ca să n-o lase să fie biruită, (ca să nu zic, nici să le simtă deloc), de pofta trupului și dulceața păcatului, care intră înlăuntru odată cu năvălirile

² A zis Saul către Samuil: “Am păcătuit că am călcat cuvântul Domnului și cuvântul tău” (I Împărați 15, 24).

Antioh chinându-se cu rana aceea venită de la Dumnezeu, a viermilor și a putrezirii trupului, zicea pocăindu-se: “Cu dreptate este a se supune lui Dumnezeu și cel ce este pământean să nu se asemene Lui. Și se ruga spurcatul acesta către Stăpânul, Care nu voia a-l mai milui” (2 Macabei 9, 12-13).

Iar Iuda a zis: “Am greșit vânzând sânge nevinovat” (Matei 27, 4).

vrăjmașului. Pe lângă aceasta pocăința trebuie să fie atât de hotărâtoare, încât să-l facă pe cel ce se pocăiește, să nu se mai întoarcă niciodată la păcat, indiferent cât de mare ar fi dragostea pentru vreun lucru zidit, sau frica de vreo primejdie, și nici din altă oarecare pricină. După cum face o femeie cinstită, care, fiind hotărâtă să păzească cinstea bărbatului ei, nu dă prilej vreodată nici să fie bănuită, chiar dacă ar pătimi nenumărate rele pentru asta.

În al doilea rând durerea pocăinței se cuvine să nu fie mincinoasă, sau puțină și de scurtă durată, ci mare și desăvârșită. Încât, atât durerea care ne întoarce pe noi de la păcate și ne face să le urâm pentru dragostea de Dumnezeu, care se numește *zdrobire*, cât și durerea care ne face să ne întoarcem de la păcate din dragoste pentru noi înșine, care se numește *sfărâmare de tot*³, trebuie să fie atât de desăvârșite și fără de lipsă, încât să-l facă pe cel ce se pocăiește, să se întoarcă de la păcate și să le urască din tot sufletul său, mai mult decât pe orice alt rău. Adică sufletul să aleagă mai bine să pătimească orice alt rău, ca: pagubă de lucruri, lipsire de cinste, sau chiar să-și dea viața, decât să lucreze vreun păcat. Pentru aceasta cel ce se pocăiește cu adevărat, trebuie să arate lui Dumnezeu, Cel ce vede adâncurile inimii, că inima lui pătimește atâta durere,

³ Oarecare Dascăli despart durerea pe care o ia păcătosul pentru păcatele lui în trei: Durerea ce o ia mai înainte de mărturisire, pe care o numesc *usturime*; durerea ce o ia când se mărturisește, pe care o numesc *zdrobire* și durerea cea după mărturisire, pe care o numesc *sfărâmare de tot*.

încât dragostea lui pentru El, covârșește cu mult mai mult dragostea lui pentru cele zidite de Dumnezeu. Și atât de desăvârșite se cuvin să fie aceste dureri, încât nu numai că trebuie să rămână pentru totdeauna la cel ce se pocăiește, *zdrobindu-i inima și scoțându-i lacrimi și suspine, după cum este scris: "Iar voi ați strigat din durerea inimii voastre și din zdrobirea duhului v-ați tânguit"*, ci trebuie s-o facă pe inimă să urască, să se întoarcă și să nu mai facă niciodată păcatul.

În al treilea rând, această durere a inimii se cuvine să fie mai presus de fire, atât la început, când se pricinuiește, cât și la sfârșit. Pentru că începutul și pricina acestei dureri este darul lui Dumnezeu cel mai presus de fire, care zdrobește și umilește inima, iar nu firea sau o altă oarecare pricină firească. Pentru aceasta a zis Marele Vasile: "Umilința cea care se face de la sine este dar al lui Dumnezeu. Ca gustând sufletul din dulceața unei dureri ca aceasta, să se sârguiască a o folosi!" Iar unii și pe zisa Apostolului: "Pe care voiește Dumnezeu, îl miluiește" (Romani, 9, 18), o înțeleg "îl umilește". Căci zice mai departe: "Iar pe care voiește îl împietrește", dar împietrirea și umilința sunt două stări potrivnice direct. Scopul unei astfel de dureri nu trebuie să fie firească, sau pentru bunătățile cele vremelnice de aici (pământești), pe care le-am pierdut, pentru că de se scârbește cineva și pătimește o durere pentru acestea de aici, scârba și durerea lui nu i se socotește spre pocăință, căci este nefolositoare. Ci trebuie să ne scârbim pentru bunătățile cele mai

presus de fire (cerești), de care ne-am lipsit prin păcat și pentru răutățile cele afară de fire ce le-am agonisit, care și pe acestea ni le-a arătat credința cea mai presus de fire. Scopul cel mai desăvârșit pentru care trebuie să provocăm în noi această durere mai presus de fire, este ca prin ea să ne împăcăm și să ne unim cu Dumnezeu, ca apoi să dobândim fericirea, care covârșește hotarele firii. Deci cel ce se mărturisește de nu are în inima sa o astfel de durere lucrătoare, desăvârșită și mai presus de fire, după mărturisire se întoarce iarăși la casa lui împreună cu toate păcatele sale.

De aceea bună și folositoare este cercetarea de sine de către cel ce se pocăiește, ca să poată afla toate păcatele ce le-a făcut cu lucrul, cu cuvântul, sau cu gândul. Apoi a se mărturisi la duhovnic de toate păcatele sale, fără a lăsa nici unul ascuns, căci aceasta aduce mare ușurare. Însă cercetarea conștiinței și mărturisirea, se cuvine să fie însoțite de zdrobirea și durerea cea dinlăuntru a inimii, despre care vorbim acum. Căci canonul ce-l primește de la duhovnic cel ce se pocăiește, adică: post, plecări de genunchi (mătăanii), sau altă rea pătimire, zdrobesc și chinuiesc numai trupul, adică numai pe omul cel dinafară; și astfel tai numai ramurile cele dinafară ale păcatului. Dar durerea zdrobește și rănește pe omul cel dinlăuntru, pe inimă însăși, unde se găsesc rădăcinile tuturor păcatelor. Și, zdrobind inima, zdrobești totodată și rănești și păcatele. Sau mai bine zis zdrobești și rănești pe diavolul însuși, pe balaurul și începătorul răutăților, care cuibărindu-se în inimă, de acolo, dinăuntru vorbește și

aruncă toate gândurile cele urâte, rele și hulitoare, îndemnându-l pe om la păcate. “Căci din inimă ies: gânduri rele, ucideri, adulter, desfrânări, furțișaguri, mărturii mincinoase, hule” (Matei 15, 19).

De aceea durerea aceasta, după cum teologhisește Gheorghe Coresie, este o învățătură din cele mai folositoare, întăritoare și lucrătoare a Tainei pocăinței și mărturisirii, în Biserica noastră Ortodoxă. Căci după cum sunt necesare și întăritoare mărturisirea cu gura a păcatelor de către cel ce se pocăiește și dezlegarea duhovnicului; sau precum sunt necesare și întăritoare apa și chemarea Sfintei Treimi la Taina Sfântului Botez, tot așa este absolut necesară și întăritoare această durere lăuntrică a inimii în Taina pocăinței. Dacă această durere va lipsi din inima celui ce se pocăiește, adevărat este că el rămâne nepocăit și nemărturisit, chiar dacă s-a mărturisit cu gura lui; el este ca și cel ce nu s-a mărturisit de păcatele lui, sau a fost legat, sau n-a fost dezlegat de duhovnic. De aceea Domnul a zis cu hotărâre: “De nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel” (Luca 13, 5). Adică de nu vă veți pocăi, din inimile voastre, cu o astfel de durere lucrătoare, desăvârșită și mai presus de fire, toți veți fi osândiți. Pentru aceasta și Duhul Sfânt vrând să arate cât de necesară este această durere a inimii în Taina pocăinței, cere această durere de la cei ce se pocăiesc, zicând prin proorocul Ioil: “Rupeți-vă inimile voastre, iar nu hainele voastre” (2, 13). Iar apoi cere pocăința lor, zicând: “și întoarceți-vă către Domnul Dumnezeul vostru”.

Vezi frate care este mărturisirea cea canonică și

după lege? Vezi care este pocăința cea adevărată? Acum te rog pe tine să socotești, oare cel ce păcătuiește fără rușine și zice “mă voi mărturisi”, poate oare să aibă o astfel de durere adevărată pentru păcatele lui, în felul cum am arătat? Mie mi se pare că nu. Căci prin ceea ce zice el arată că nici măcar nu cunoaște că trebuie să se pocăiască după Canoanele Bisericii. Și chiar dacă ar cunoaște, dar zicând unele ca acestea și păcătuind cu nădejdea pocăinței, el însuși se arată că este cu desăvârșire fără cuvânt. Cele zise de el ar fi acestea: “Eu voiesc să fac acest rău și pe urmă însuși răul îmi va arăta mie că rău am făcut. Voiesc să-mi întinez acum sufletul și pe urmă voi spăla acea întinăciune cu tot sângele meu. Voiesc să iubesc acuma acest păcat și apoi îl voi urî că l-am iubit”. Vezi că aceste cuvinte sunt ca ale unui om nebun? Iar tu voind să împiedici pe cineva de la vreun lucru rău, zi-i: “Vezi bine, frate, că pe urmă te vei căi”.

Și dacă fratele acela va fi înțelept și va crede că se va căi de va face păcatul, nu-l va mai face.

De aceea și tu, iubitele, dacă ești unul din cei lipșiți de minte și necunoscători, lasă-le de acum înainte, căci zicând unele ca acestea și urmând acestei amăgiri, păcătuind cu nădejdea de pocăință, cu neputință îți va fi să câștigi pocăința cea adevărată și să te întorci la Dumnezeu din tot sufletul și din toată inima ta. Cu neputință îți va fi să-ți câștigi prietenul cel nedespărțit al pocăinței celei adevărate, adică durerea din inima ta, care, crede-mă, trebuie să fie atât de lucrătoare și de desăvârșită, încât comparându-se cu orica-

re altă durere de-a ta, să fie ca noianul mării față de râuri. Căci zice Ieremia: “S-a mărit ca o mare paharul zdrobirii tale” (Plângerile 2, 13). Deci cu neputință este să câștigi această durere mai presus de fire prin osteneala ta. Căci ai văzut ce scrie mai sus, o astfel de durere vine numai de la Dumnezeu, ca un dar al Lui, însă nu vine în inimile celor nepricepuți; și dacă se dă, se și ia degrabă de la ei. Și pe lângă aceasta, acest dar este unul din cele mai cinstite pe care ți-l dă Domnul: o facere de bine din cele mai alese ale bunătății Sale; un har din cele mai mari ale Atotputerniciei Sale. Acest dar este atât de mare încât de ar zidi Dumnezeu o lume nouă cu totul de aur și un cer nou cu totul de safir și de diamant, iar apoi te-ar pune pe tine domn peste ele, cu adevărat această dăruire ar fi cu mult mai mică, față de darul durerii inimii și al zdrobirii celei adevărate.

Să nu crezi însă că Dumnezeu îți dă acest dar atât de scump imediat și oricând vrei tu. Nu vezi în jurul tău câți oameni petrec în împietrirea inimilor lor? Sfinții, ca să poată dobândi această dăruire, au ținut posturi aspre, au vărsat multe lacrimi și sudori, pregătindu-se pentru dobândirea lui cu multe cugetări din Sfânta Scriptură. Deci, dacă tu crezi că vei lua ușor acest dar, să știi că rău crezi, și scoate din mintea ta această cugetare. Căci zice Marele Vasile că sufletul de multe ori se silește pe sine să se umilească, dar nu poate. Iar ca să câștige cineva umilință, îi trebuie multă cugetare din Sfânta Scriptură și nevoință neîncetată după rânduiala Bisericii. “Iar a se sili și a nu putea,

mai întâi aceasta dovedește lenevirea noastră din vremea trecută. Că nu este cu putință a o lua pe aceasta îndată fără multă și deasă cugetare împreună cu nevoiță. Iar apoi mai arată că sufletul este stăpânit de patimi, și nici de acelea, de care voiește să se slobozească, nu poate să se lase”. (Hotărâre pe scurt, 16).

Un îmbunătățit făcea în fiecare an o mărturisire cuprinzătoare, adică își mărturisea toate păcatele ce le făcuse în toată viața sa, nu pentru alt scop, ci numai ca să dobândească, în inima sa o adevărată durere pentru păcatele lui. Pentru aceasta însă se pregătea de mai înainte cu multe săptămâni în liniște și cu cugetările nevoițelor duhovnicești, iar în ziua în care voia să se mărturisească, petrecea opt ceasuri pentru a se iscusi în lucrările zdrobirii și ca să ceară această mare dăruire de la Dumnezeu.

Iar tu dacă ai păcătuit ieri, sau alaltăieri, fără să mășori greutatea păcatului, fără a cugeta deloc la măreția și bunătatea lui Dumnezeu, pe Care L-ai nesocotit, și fără să citești nici o carte, care să aibă aceste învățături, ci numai așa..., aducându-ți aminte de relele ce le-ai făcut, mergi să le mărturisești pe ele duhovnicului. Și crezi că numai cu aceasta vei câștiga pocăința cea adevărată și durerea cea lucrătoare și desăvârșită a inimii, care este nedespărțită de pocăința cea adevărată? Departe, frate, departe ești de pocăința cea adevărată cu niște mărturisiri ca acestea pe care le faci, căci te asemeni cu aceia despre care zice David, că-și rupeau hainele lor și se arătau că se mâhnesc pe dinafară, iar pe dinlăuntru, în inimă, nu se mâhneau.

“Despărțitu-s-au și nu s-au umilit” (Psalmul 34, 15). Numai mărturisindu-te, speli vasul pe dinafară și fața inimii tale, iar adâncul cel dinlăuntru al inimii rămâne plin de necurăție. “Curățește mai întâi partea cea dinlăuntru a paharului și a blidului, ca să fie curată și cea dinafară” (Matei 23, 26).

Să presupunem că atunci când faci păcatul nu-l iei în considerare, dar când îl mărturisești, îl cercetezi foarte bine și te îngreșezi de el mai mult decât orice alt rău și te umilești cu durerea inimii pentru el - lucru care rar se întâmplă - însă numai cu aceasta nu poți câștiga pocăința cea adevărată și durerea cea lucrătoare în inima ta. Ca să înțelegi mai bine aceasta, se cuvine să-ți arăt care sunt roadele pocăinței și ale mărturisirii celei adevărate, adică a doua parte a doctoriei de care am zis mai înainte, ca să le ai întru tine, ca pe niște încredințări. Tu gândești că după ce-ți vei mărturisi cu umilință la duhovnic păcatele tale, pe care le-ai făcut și după ce acela îți va citi rugăciunea de dezlegare, ești curat ca și cum n-ai fi făcut niciodată vreun păcat. Și pleci de la picioarele duhovnicului ca și cum n-ai fi avut nici o întinăciune. Dar acest gând nu este adevărat, pentru că prin Taina Sfântului Botez, se șterge doar păcatul strămoșesc și orice alt păcat făcut până atunci, însă nu se șterge și necunoștința minții și pofta și aplecarea către păcat, sădită în fire, și alte urmări ce le-a pricinuit acest păcat strămoșesc în firea oamenilor. Acestea rămân în firea omului și după botez, ca o pedeapsă, spre încercarea stăpânirii de sine și spre încununarea luptei și a biruinței celor botezați.

Așa și mărturisirea ce se face bine, cu toate că șterge păcatele, însă nu șterge răutatea ce au pricinuit-o ele în suflet. Adică orbirea și întunecarea minții, înclinările cele rele ale voinței, obișnuințele și deprinderile inimii, stricăciunea și netrebnicia puterilor și lucrărilor firii. Într-un cuvânt toată grozăvia ce a pricinuit-o păcatul în om, după chip și după asemănare. Deci mărturisirea nu ia de la noi urmările ce le-au pricinuit în noi păcatele noastre, nici rănila păcatului, nici toată puterea deprinderilor și obișnuințelor pricinuite de păcat, ci doar le micșorează puțin. Ele rămân, pentru ca noi să le îndreptăm și să le ștergem cu durerea cea neîncetată a inimii și cu ostenele și nevoițele pocăinței ce suntem datori să le facem în toată viața noastră, după ce am păcătuit.

Deci să știi, frate, că după ce vei face o mărturisire bună și umilită, se cuvine să îplinești canonul și pedeapsa pe care ți-o va da duhovnicul, adică: ori post, ori plecări de genunchi, ori rugăciune, ori altceva de acest fel. Apoi se cuvine să îplinești canonul și pedeapsa, pe care ți le va da Dumnezeu, ca să se tămăduiască rănila păcatelor tale: boală, nedreptăți, lipsire de averi, moartea mai înainte de vreme a rudeniilor sau a celor iubiți ai tăi, necinstiri ori alte ispite, pricinuite de diavoli, de oameni, sau de firea cea stricată. Căci toate acestea, dar mai ales necinstirile și ocările nasc durere și umilință în inimă, și de aceea Bunul Dumnezeu îngăduie să vină. Despre acestea a zis și un Părinte: “Când pentru ocărâre sau necinstire vei pătimi mare durere, cunoaște-te pe tine că mult te-ai folo-

sit” (Scolie la Cuvântul 25 din Scară). Iar alt Părinte, când îi venea vreo scârbă, obișnuia a zice: “Acesta este fierul ars al lui Iisus”. Niște pedepse ca acestea a dat Dumnezeu lui David, după iertarea preadesfrânării și a uciderii. Căci Dumnezeu este duhovnicul cel mai înțelept dintre toți și El știe să îndrepte pe păcătoși mai bine decât orice duhovnic cu orice fel de canon. Dreptatea lui Dumnezeu ar ierta împreună cu greșeala și munca cea veșnică, dar nu o face așa ușor și oricum, ci numai după împlinirea canonului vremelnic. Am zis după împlinirea canonului, că deși canonul ajută păcătosului la iertarea păcatelor lui, dar iertarea desăvârșită o face mila cea nemărginită a lui Dumnezeu, prin patimile și moartea Fiului Său, după cum ne arată Sfinții Teologi. Dumnezeu obișnuiește să-i pedepsească pe păcătoși mai ales cu muștrarea conștiinței, topindu-i și uscându-i ca un păianjen, după cum zice David: “Cu muștrări pentru fărădelege ai pedepsit pe om și ai subțiat ca pânza de păianjen sufletul său” (Psalmul 38, 14-15), sau prin somn cu vedenii înfricoșate, după cum zice Iov: “Că o dată va grăi Domnul, și a doua oară; prin vis sau prin vedenie de noapte, când frică groaznică cade peste oameni când sunt adormiți pe pat. Atunci descoperă mintea oamenilor, cu chipuri de frică că acestea îi înfricoșează pe ei”! (Iov 33, 14-16). Iar pricina este, că de nu ar pedepsi Dumnezeu în această viață cu canon și cu pedepse vremelnice pe păcătoși pentru păcatele lor, cu adevărat îi va pedepsi în cealaltă viață, în iad cu chin veșnic. Așa zice dreptul Iov, care se teme pentru toa-

te lucrurile sale: "Mă clatin din toate mădularele" (Iov 9, 28), căci știa că nu lasă Dumnezeu fără pedeapsă orice datorie a păcătosului: "Pentru că știu că nu mă vei lăsa pe mine nepedepsit".

În al treilea rând pentru ca, tu frate, să câștigi pocăința cea adevărată îți trebuiesc patru lucruri ca și unui grădinar care vrea să facă o livadă într-un loc sălbatic.

1 - Întâi el taie odraslele și ramurile pomilor sălbatici.

2 - Apoi scoate toate rădăcinile acelor pomi, căci de vor rămânea rădăcinile, acestea scot iarăși odrasle.

3 - În locul acelor pomi sălbatici, el sădește pomi roditori.

4 - După care trebuie să păzească cu mare atenție acești pomi de orice vietate și întâmplare rea, până ce vor prinde rădăcini și vor ajunge ca să facă roade.

Așa și tu, frate, mai întâi trebuie să tai odraslele și ramurile păcatului, adică să iei o hotărâre neclintită, cu toată voința și inima ta, ca să nu mai faci păcatul altădată, și să te îndepărtezi de orice faptă și orice lucrare a lui, așa cum te îndepărtezi de pedeapsă și de moarte. Depărtarea de la păcat și-o va pricinui rugăciunea neîncetată către Dumnezeu, Care te păzește cu darul Său și-ți aduce aminte de moarte, de judecată și de osândă. Apoi mărturisirea deasă a păcatelor tale și împărtășirea cu dumnezeieștile Taine, dacă nu ai vreo împiedicare. Dar mai ales îți va ajuta ție la aceasta fuga de toate pricinile păcatului. Și în primul rând de vederile cele rele, de vorbirile și de prieteniiile cu cei

cu care ai păcătuit. Mai pe scurt spus: Fugi de toate pricinile care vatămă sufletul tău!

În al doilea rând trebuie să tai nu numai ramurile păcatului, prin îndepărtarea de faptele lui, ci să-i scoți și rădăcinile. Iar rădăcinile păcatului sunt înclinările cele rele, împătimirile, deprinderile, obișnuințele, patimile și toate poftele păcatului, care rămân înrădăcinate în adâncul inimii tale, și după ce nu mai lucrezi păcatul și te depărtezi de fapta cea rea. Pentru a smulge și dezrădăcina cu totul din inima ta aceste rele înclinări, împătimiri, deprinderi, obișnuințe și rădăcini ale păcatului trebuie să te nevoiești însă frate. Pentru că de nu le vei scoate, este primejdie ca ele să odrăslească din nou și să nască fapta păcatului, după cum zice Marele Vasile: "Căci după cum dacă cineva ar voi să taie ramurile sadului, și să lase rădăcina, nimic nu a făcut, căci rămânând rădăcina, ramurile iarăși odrăslesc. La fel și unele păcate, nu-și au începutul de la ele, ci răsar din altele; deci toată nevoia este ca, cel ce voiește să se curețe de ele, să scoată afară pricinile cele dintâi ale păcatelor" (Hotărâre pe scurt, 289). Vedem pe mulți din cei ce se pocăiesc că au tăiat ramurile păcatului, făcând deci lepădare desăvârșită de răutate, că au hotărât să nu mai lucreze păcatul cu fapta, dar pentru că nu au scos și rădăcinile din inima lor, se pleacă iarăși să poftescă păcatul și îl cugeată adeseori cu mintea lor.

Ei sunt după cum israilitenii care au ieșit doar cu trupul din Egipt, iar cu sufletul și cu înclinarea inimii lor au rămas tot acolo, căci își aduceau aminte și pof-

teau cărnurile, usturoiul și cepele Egiptului, zicând: "Cine ne va hrăni pe noi cu carne? Căci ne aducem aminte de peștele pe care îl mâncam în Egipt în dar, de castraveți și de pepeni, de ceapă, de praz și de usturoi" (Numeri 11, 4-5); așa și aceștia, lasă păcătuirea cu trupul, dar nu-și lasă și înclinarea, aducerea aminte și pofta lor cea către păcat. Căci îi iartă pe vrăjmașii lor și le pun metanie și nu se răzbuună asupra lor, dar numai cu gura și cu chipul cel dinafară, iar în inimă mai păstrează încă o oarecare patimă a pomenirii de rău și nu-i iubesc pe vrăjmașii lor desăvârșit. De aceea când i se va întâmpla vrăjmașului său vreo nevoie rea, se bucură, iar de-l întâmpină pe el vreo norocire, se întristează. Și a hotărât să nu mai păcătuiască cu acea persoană cu care a păcătuit mai înainte, însă totdeauna are o aducere aminte către ea, o împătımire și o înclinare ascunsă, prin care, cu ochiul minții, și-o închipuie des și vorbește cu ea cu dulceață și când e treaz și când doarme. De aceea adeseori își întoarce ochii săi cei dinafară ca s-o vadă și iubește să vorbească cu ea când este de față, iar când lipsește, vorbește cu dragoste despre ea. După cum și femeia lui Lot care s-a despărțit de Sodoma cu trupul, dar nu și cu inima, și de aceea s-a întors s-o vadă. "Și s-a uitat femeia lui Lot înapoi și s-a făcut stâlp de sare" (Facerea 19, 26). Sau cum fac bolnavii, care se depărtează de bucatele cele vătămătoare și nu le mănâncă, temându-se să nu moară, dar întreabă des de ele. Și neputându-le mânca să-și împlinescă pofta cu ele, le iau numai în mâini, răsfațându-se cu ele și mirosindu-le și îi socotesc foar-

te fericiți pe cei ce pot să le mănânce. De aceea și Duhul Sfânt voind să ne arate aceste răutăți, înclinări, obișnuințe și deprinderi care rămân în inimă după lucrarea păcatului, ne zice prin gura lui Isus Sirah: "A murit tatăl lui, dar ca și cum n-ar fi murit, pentru că asemenea lui a lăsat după sine" (Isus Sirah 30, 4). Iar aceste cuvinte se referă și la păcat, care, deși moare după mărturisire și depărtarea de el, totuși în inimă rămân vii obișnuința cea rea și înclinarea spre păcat, deci nu moare de tot. Obișnuința o putem numi fiica păcatului, sau mai bine zis maica lui, căci de nu se va dezrădăcina, va naște alte și alte păcate. Tot Sfântul Duh ne spune prin Solomon, că această așezare rea și obișnuință ce o lasă păcatul în inimă, crește mereu, puțin câte puțin, după măsura păcatelor ce le adaugă omul, punând în primejdie mântuirea sufletului. Iar păcătosul care urmează dezmierdărilor celor oprite este asemenea bouului, care se duce la junghiere (Pilde 7, 22), sau ca cerbul, ce caută păcatele sărind și pof-tindu-le, căci zice: "Sau ca un cerb care se zorește spre capcană" (Pilde 7, 22). Și pe scurt, se arată că păcătosul merge, sărind ca o pasăre, ca să vâneze păcatul. "Și se grăbește ca pasărea spre laț, și nu-și dă seama că acolo își sfârșește viața." (Pilde 7, 23)

Și iarăși Duhul Sfânt ne spune prin David, că păcătosul se îmbracă cu păcatul cel blestemat ca și cu haina sa. "S-a îmbrăcat cu blestemul ca și cu o haină" (Psalmul 108, 17). Apoi zice că obișnuința cea rea a păcatului, cu lucrările cu care se învârtește și lucrează mereu alte păcate, pătrunde mereu mai înlăuntrul nos-

tru, după cum merge apa ce o bem tot mai adânc în măruntaiele noastre. “Și a intrat ca apa înlăuntrul lui” (Psalmul 108, 17). Și în cele din urmă arată că păcatul, ca și untdelemnul, ajunge până și în oase, în măduva cea mai dinăuntru a lor, “Și ca untdelemnul în oasele lui”. Iar în alt loc arată că mai întâi păcatul ne aleargă ca un vrăjmaș, “să prigonească vrăjmașul sufletului meu” (Psalmul 7, 5) apoi după ce ne va prinde, ne aruncă la pământ și ne calcă, “și să-l prindă, să calce la pământ viața mea”. În cele din urmă ne face ca praful cel subțire, ca să ne ia vântul și să ne prăpădim cu desăvârșire, “și slava mea în țărână să o așeze” (Psalmul 7, 5).

Cu aceste cuvinte și cu alte asemenea din Sfânta Scriptură, Sfântul Duh ne arată că sufletul, cu cât urmează mai mult păcatului, cu atât se înrădăcinează în inimă și în minte mai multe, mai rele și mai puternice înclinări, obișnuințe, deprinderi și patimi și se depărtează mai mult de mântuirea sa. Și mai adaugă că, păcatul nu iese ușor de la cel păcătos, ca și cum și-ar scoate cineva haina sa cea întinată, ci este ca un copac care-și are rădăcinile înfipite adânc în inimă, iar ramurile lui ajunse până la oase și la măduva lor.

Iar păcătoșii, ca niște nebuni și fără de minte, consideră că este un lucru ușor a scăpa de păcat. Ei cred că a face un păcat sau o sută este același lucru. Dar nu-și dau seama, ticăloșii, căci cu fiecare păcat lucrat, își pun în primejdie din ce în ce mai mare mântuirea lor. Fiindcă mintea lor se orbește din ce în ce mai mult, iar inima lor se învârtosează; greutatea păcatelor

crește mereu, iar ajutorul lui Dumnezeu lipsește ca să-i ajute; războiul diavolului se întărește din ce în ce mai mult asupra lor, iar puterile lor slăbesc, nemaiputând să-l biruiască pe vrăjmaș. Despre aceasta cu înțelepciune a zis un Dascăl, că păcătoșii care se pocăiesc, ieșiți de curând din starea de păcat și abia depărtați de la răutate, se aseamănă cu bolnavii, care s-au sculat de curând din boală. Căci deși nu sunt bolnavi, dar sunt galbeni și slăbiți; mănâncă, dar fără gust; dorm, dar fără să se odihnească; râd, dar fără plăcere; umblă, dar mai mult se târăsc. Și pe scurt, orice ar face, fac cu mare greutate și slăbiciune. Așa și păcătoșii care au lăsat de curând păcatul, de se întâmplă să facă vreun bine, îl fac, dar nu cu sârguința și râvna ce se cuvine, ci cu mare greutate, căci rămășițele și rădăcinile păcatului sunt încă în inima lor și nu s-au vindecat cu desăvârșire.

Dar rădăcinile și înclinările acestea rele cât și patimile păcatului ce au rămas în inima ta, frate, cum poți să le scoți? Știți că cei ce vor să scoată rădăcinile vreunui copac mare folosesc sape, cazmale, târnăcoape, securi și alte unelte. La fel și tu, ca să scoți rădăcinile cele rele ale păcatului, să folosești diferite unelte. Adică să folosești înfrânarea de la mâncare, de la somn, plecările de genunchi, culcările pe jos și orice altă rea pătimire a trupului. Căci acestea nu numai că scot pământul ce este împrejurul rădăcinilor, mișcându-le și clătindu-le pe acestea, ci le și lovesc și le taie, lovind inima în care sunt sădite aceste rădăcini, după cum zice Avva Marcu pustnicul: “Fără de zdrobirea

inimii, este cu neputință a se izbăvi de răutate. Iar pe inimă o zdrobește înfrânarea din trei părți. Adică a somnului, a pântecelui și a odihnei trupești”. Însă secura cea mai ascuțită și mai tăietoare decât toate, care poate tăia și scoate toate aceste rele rădăcini ale păcatului, este durerea inimii, despre care am zis mai sus, apoi zdrobirea și mâhnirea sufletului. Durerea în inimă ți-o va pricinui aducerea aminte și cugetarea la aceste fapte ale tale:

1 - Că ai vătămat pe Dumnezeu și darurile Lui cu păcatele tale.

2 - Că te-ai arătat nemulțumitor la atâtea nenumărate faceri de bine, ce ți le-a făcut ție Dumnezeu.

3 - Că ai făcut o mare nedreptate și ai defăimat răscumpărarea ce ți-a făcut-o ție Fiul lui Dumnezeu cu atâtea pătimiri și cu însuși Sângele Său.

4 - Că tu te-ai vătămat și pe tine însuși, și vremelnic și veșnic, cu păcatele ce le-ai făcut.

5 - Că ai pierdut pe Dumnezeu și darul cel dumnezeiesc al înfierii și al dreptății pe care-l aveai.

6 - Că te-ai lipsit de fericirea cea veșnică a raiului.

7 - Că te-ai pedepsit cu o osândă și pedeapsă veșnică din pricina păcatelor tale.

Iar durerea aceasta se cuvine să fie atât de mare, atât de lucrătoare și de desăvârșită, după cum este durerea unei mame, care și-a pierdut unicul ei fiu, sau pe bărbatul cel iubit. Sau ca durerea unui cuțit sau a unui ac mare, sau a unui spin ce ți-ar vătăma piciorul tău. Despre care zice David: “Întorsu-m-am spre chinuire, când s-a înfipt mie ghimpele”. Această durere și scâr-

bă să apese neîncetat inima ta ca într-un clește și, zdrobind-o, s-o facă să scoată când lacrimi, când suspine. Avva Isaac Sirul a zis: “Că pocăința este inima zdrobită și smerită”, și “pocăința este să le părăsești pe cele de mai înainte și să te scârbești pentru ele”. Iar Sfântul Ioan Scăraru zice: “Pocăința este necăjire tare a pântecelui și lovire a sufletului spre simțire puternică”.

Această durere și scârbă a inimii se cuvine să fie de-a pururea, după cum de-a pururea este și pocăința. Pentru aceasta și tu, frate, se cuvine să ai acest fel de durere în inima ta. Căci dacă ai această durere atunci ai și pocăința. Dar îndată ce ea va lipsi din inima ta, numaidecât și tu vei fi lipsit de pocăință, după cum zice Gheorghe Coresie, împreună cu ceilalți Cuvântători de Dumnezeu. De aceea a zis dumnezeiescul Isaac Sirul: “Nici-una din faptele cele bune nu este mai înaltă decât pocăința. Căci lucrarea ei nu poate să se sfârșească vreodată” (Cuvântul 557)⁴.

Trei pricini sunt pentru care se cuvine ca durerea inimii să fie permanentă:

- **Întâi** pentru că păcatul numindu-se de moarte, îndată ce omul îl face este vrednic de a fi omorât trupește de Dumnezeu și de a fi lipsit de viața aceasta, cum era în Legea Veche, când păcatele cele de moarte

⁴ Și Sfântul Marcu Ascetul zice: “Deci dacă până la moarte a hotărât (Domnul) pocăința, cel ce zice că mai înainte de moarte ea s-a sfârșit, dezleagă porunca, lipsind pe moarte (de pocăință). De aceea și la mici și la mari, pocăința este până la moarte, neconținută” (Cuvânt, pentru pocăință).

erau pedepsite cu moartea trupească și astfel cei vino-vați erau aruncați în chinul cel veșnic. Însă Dumnezeu pentru iubirea Sa de oameni, nu-l omoară pe cel ce a păcătuit, ci-l lasă să trăiască, ca să se pocăiască în toată viața lui pentru păcatul ce l-a făcut, după cum zice Avva Marcu: "Altădată cel ce s-a făcut vrednic de moarte, după lege s-a omorât. Iar cel ce trăiește, întru credință trăiește, pentru pocăință" (Cuvânt pentru pocăință). De aceea după ce omul va cădea în păcat, și încă de moarte, nu mai poate fi fără grijă în toată viața lui. El este dator ca în fiecare zi să se mâhnească, să pătimească durere, să se pocăiască, să se îngrijească pentru păcatul făcut, cu toate că a luat iertare de la duhovnicul lui. După cum și proorocul David, cu toate că a fost iertat de Dumnezeu, prin proorocul Natan, pentru cele două păcate de moarte ce le-a făcut, și cu toate că a împlinit îndeajuns canonul pentru ele, cu răzvrătirea ce i-a făcut-o fiul său Avesalom când l-a alungat din împărăția sa, totuși el nu a încetat de a se îngriji, a se pocăi și a plânge pentru ele în toată viața sa, căci zice: "fărădelegea mea eu o voi vesti și mă voi îngriji pentru păcatul meu" (Psalmul 37, 18). Și iarăși în altă parte: "Spăla-voi în fiecare noapte patul meu, cu lacrimile mele așternutul meu voi uda" (Psalmul 6, 6). Iar pat, numește David, locul unde a făcut preadesfrânarea, iar așternut, locul unde a dat hotărârea morții asupra nevinovatului Urie, după cum tâlcuiesc unii Dascăli. Pentru aceasta și Apostolul Petru, de câte ori auzea cocoșul cântând, își aducea aminte de lepădarea ce o făcuse, și se pocăia și plângea, după cum zice

Sfântul Clement, ucenicul lui. De aceea și dumnezeiescul Ioan Gură de Aur zice: "Suspină când ai păcătuit. Și aceasta o fă neîncetat, că aceasta este mărturisire. Nu acum vesel, iar mâine trist, apoi iar vesel. Ci totdeauna în plângere și zdrobire de sine. Căci zice: "Fericți cei ce plâng", adică cei ce fac aceasta neîncetat. Să petreci făcând aceasta neîncetat, să iei aminte de tine și să-ți zdrobești inima ta, după cum plânge cel ce și-ar pierde un fiu adevărat" (Cuvântul 5 la Epistola a doua către Corinteni).

A doua pricină pentru care durerea inimii și pocăința se cuvin să fie neîncetate este că, fiecare păcat este o rană. Și deși rana s-ar tămădui, însă semnul și cicatricea rămân în suflet și nu se pot șterge desăvârșit în viața aceasta, după cum zic cei mai mulți, ca să nu zic toți Teologii. Pentru că cel ce a furat, sau a desfrânat, sau a ucis numai odată, nu poate să mai fie nevinovat și curat prin pocăință, ca și mai înainte de săvârșirea acestor păcate. De aceea, de câte ori și-ar aduce aminte păcătosul de păcatele sale și ar vedea semnele și urmele rănilor pricinuite de ele, este cu neputință să nu se mâhnească pentru ele, să nu plângă și să nu se pocăiască, chiar dacă rănilor lui ar fi tămăduite. Deci semnele și cicatricile tuturor păcatelor rămân în suflet neșterse, după cum am zis dar mai ales păcatele cele trupești. Pentru aceasta și marele Vasile, în cuvântul său pentru fericire, zice că pocăința poate ierta păcatul unui bărbat, sau al unei femei, ce și-au stricat fecioria lor desfrânând, dar nu o poate face pe cea stricată ca pe o fecioară. De aceea, celor ce au desfrânat, acest

lucru trebuie să le pricinuiască plâns în toată viața lor. “Că pocăința iartă păcatele, dar pe cea stricată nepuținând s-o facă ca și pe cea nestrucată, în toată viața ei ea se tânguiește. Căci cum se va face nestrucată cel care este stricat? Și cum cel odată rănit cu pofta, cu dulceața și cu patima, se va face ca cel nerănit, petrecând în trupul și în sufletul lui semnele stricăciunii?” Iar la sfârșitul Cuvântului pentru pocăință zice: “Este vindecare și după rană, dar rămâne cicatricea”. Iar dumnezeiescul Grigorie zice: “Din vechime nu este punere în starea cea mai dinainte (de păcat), cu toate că o vom căuta pe ea cu multe suspine și lacrimi, din care abia vine tămăduirea cu cicatrice. Că așa credem că vine (tămăduirea)”. Încă și Sfântul Chiril al Ierusalimului zice la fel: “Și întinăciunile păcatelor rămân în trup. Căci după cum rana mergând înainte în trup, cu toate că s-ar face o oarecare tămăduire, cicatricea însă rămâne. Așa și păcatul rănește și trupul și sufletul, și rămân semnele cuielor în toate”. Și Sfântul Isidor Pelusiotul tot așa mărturisește, zicând: “Pentru că ai auzit că s-a dat pocăință, nu merge fără frică spre a păcătui, ca și cum negreșit te vei vindeca. Ci să știi că, în primul rând, mulți nici de pocăință n-au mai avut vreme, luând pedeapsă chiar în greșeala lor, iar apoi pentru tămăduirea patimilor trebuie multă vreme de pocăință. Pentru că și de durere este trebuință și de postire și de priveghere și de milostenie și de rugăciune și de toate ca acestea, ca să se vindece rănilor ce s-au făcut mai înainte.

A treia pricină, din care se cuvine să înțelegi, că

măcar de s-ar vindeca, totuși cicatricea arată rana. Căci nu este la fel trupul întreg și trupul tămăduit, nici haina care nu este ruptă și haina ruptă. Cu toate că s-ar putea ca, cu oarecare meșteșug, să fie făcută ca să nu se observe cu ușurință”.

Iar tămăduire prin cicatrice se înțelege închiderea răni, pe care și Dumnezeu făgăduiește să o facă, zicând prin Ieremia: “Iată îi aduc ei închegare și tămăduire” (Ieremia 33, 6). Iar marele Atanasie zice: “Cel ce se pocăiește încetează de a păcătui, dar are cicatricele rănilor”. Iar dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, zice: “Dumnezeu când va șterge păcatele, nu lasă nici cicatrice, și nici urmă nu îngăduie să rămână, ci împreună cu sănătatea dăruiește și frumusețea” (Cuvânt pentru pocăință), dar o zice pentru iubirea de oameni a lui Dumnezeu și nu pentru pocăința păcătoșului; căci pocăința nu poate de la sine să facă aceasta. Și tot acolo zice, ca și cum ar tâlcui pe cea zisă: “Nu că de la sine pocăința poate să șteargă păcatul, ci fiindcă pocăința se amestecă cu negrăita iubire de oameni a lui Dumnezeu și cu nemărginita Lui bunătate”⁵. Pentru aceasta și dumnezeiescul Ioan Pustnicul în canonul al 19-lea al lui zice: “Copilul stricându-se de cineva să nu vină la preoție. Căci deși acela n-a păcătuit pentru vârsta cea nedesăvârșită, dar vasul lui s-a spart și s-a făcut netrebnic de sfințita lucrare. Aceasta și Dumnezeu voiește să o arate prin cuvântul ce l-a zis prin pro-

orocul Amos: "Fecioara lui Israil a greșit, și nu este cine să o ridice pe ea (5, 2). Iar în pateric citim că marele Macarie totdeauna se mâhnea și plângea, căci când era copil mic a furat niște castraveți dintr-o grădină.

A treia pricină a durerii și a pocăinței celei nesfârșite este aceasta: fiecare om, drept sau păcătos, nu este cu puțință să rămână fără de păcat și slobod de el până la moarte. "Căci cine se poate lăuda că are inimă curată? Sau cine va cuteza să zică că este curat de păcate?" (Pilde 20, 9). Că în fiecare zi, și în fiecare ceas toți oamenii păcătuim, când cu lucrul, când cu cuvântul, când cu gândurile rele, hulitoare și urâte, întărâtând pe Dumnezeu. Prin urmare toți suntem datori să avem durere în inimă și să ne pocăim în fiecare zi pentru păcatele noastre și a cere iertare de la Dumnezeu, nu numai pentru păcatele dinainte, ci și pentru cele de acum și din fiecare zi. Pentru aceasta și Avva Isaac, întărind acestea, zice: "iar mintea cea adunată a capului acestuia este să cunoaștem noi în tot ceasul, că în aceste douăzeci și patru de ore ale nopții și ale zilei avem nevoie de pocăință" (Cuvântul 50).⁶

⁶ Iar Sfântul Marcu Ascetul mergând mai înainte zice că, deși vom considera că nu greșim noi cu voia – lucru care este cu neputință – dar pentru păcatul cel strămoșesc ni se cade nouă să ne pocăim. "Altădată cel vrednic de moarte după Lege s-a omorât, iar cel ce trăiește în credință, trăiește pentru pocăință; deși nu pentru al său, ci pentru păcatul călcării poruncii" (Cuvânt pentru pocăință). Într-o unire zice și Marele Grigore al Tesalonicului: "Viața creștinilor este o petrecere în pocăință care este și început și mijloc și sfârșit". (Cuvânt La Ajunul Botezului). De aceea se cuvine să rogi și tu totdeauna pe Dumnezeu, zicând îm-

Deci frate, dacă ai această durere lucrătoare în inimă, după cum am zis mai înainte, să știi că ea îți va pricinui în sufletul tău multe bunătăți. Îți va aduna mintea în inimă, nelăsând-o să-și aducă aminte de dulcețile păcatelor. Căci firește în care parte a trupului se simte durerea, acolo aleargă și mintea. Iar această durere va face ca inima ta să verse otrava și undița păcatului ce a băut-o; o va înmuia și o va smeri și, puțin câte puțin, o va slobodi de patimi și de înclinările spre păcat. Căci inima păcătosului este vârtoasă, pietroasă și nesmerită. De aceea, inima nu se poate înmuia și smeri fără de durere, după cum este scris: "Inima vârtoasă se va îngreui de dureri" (Isus Sirah 3, 26). Această durere se va sui înaintea Domnului Savaot și va sili pe acest Dumnezeu nemitarnic, să ierte păcatele tale, după cum este scris: "Judecata mea la Domnul și durerea mea înaintea Dumnezeului meu". Încă și David, împăratul și proorocul, cântă: "Vezi smerenia mea și osteneala mea și-mi iartă toate păcatele mele" (Psalmul 24, 4). Și iarăși: "Inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi" (Psalmul 50, 18). Această durere a inimii te va face să schimbi și bucatele, și băuturile și hainele, și somnul și toată petrecerea ce o aveai înainte de a păcătui. Așa se cuvine să viețuiască cei ce se pocăiesc, adică în smerenie, în plâns, în ru-

preună cu David: "Doamne, vindecă sufletul meu, că am greșit Ție" (Psalmul 40, 4). Însă să-L rogi întru durerea inimii tale, fiindcă după Sfântul Marcu Ascetul: "Aducerea aminte de Dumnezeu face să se nască în inimă osteneala și durerea pentru cinstirea Lui" (Cap.131, Despre cei ce-și închipuie că se îndreptățesc din fapte)

găciune și în sărăcie.

Întâi că bolnavii nu duc aceeași viață ca și cei sănătoși, după cum zice Sfântul Grigorie de Nyssa: “Nu este obligat ca cel ce este bolnav, să ducă aceeași viață după cum o duc cei sănătoși. Că alta este petrecerea bolnavului și alta a celui sănătos. Acestea la cel bolnav cu trupul. Iar cel ce se află rău cu sufletul, ocolind pe Doctorul cel fără de trup și mărturisindu-se și arătându-și neputința cu fățarnicie, lasă să se nască și să se facă patima cumplită și să alunece spre mare greutate. Ci înțelepțește-te și cunoaște-te pe tine!” Și iarăși: “Iar făgăduința noastră cere pocăință, dar faptele nu arată nici-o osteneală. Căci avem aceeași petrecere a vieții ca și mai înainte de păcat. Veselia este aceeași, haina la fel, mâncăm la masă cu îndestulare, somnul lung și dezlegat în sațiu, iar îndeletniciri și griji avem unele peste altele, pricinuind sufletului uitare de a sa purtare de grijă. Și numai numele pocăinței îl scriem deasupra: **neroditor și nelucrător**”.

În al doilea rând, cei ce sunt sub canon pentru păcat de moarte, nu se cuvine să se bucure și să aibă aceeași petrecere și viață ușoară, ca și ceilalți oameni, care nu sunt sub canon, după cum zice proorocul Osea: “Nu te bucura, Israile, și nu sălta de bucurie ca păgânii, că ai desfrânat de la Dumnezeuul tău” (Osea 9, 1). La fel zice și Sfântul Ioan Scăraru: “Alta este înfrânarea ce se potrivește celor nevinovați și alta a celor vinovați. Cei dintâi au ca semn mișcarea trupului, cei de al doilea, lupta până la moarte și până la sfârșit împotriva lui, cu neîmpăcare și fără îndurare” (Cuvân-

tu 14). Și în cele din urmă această durere te va face pe tine să fii monah, sau cel puțin să petreci viață monahicească fiind în lume.

Iar această durere și mâhnire nu este așa de amară, încât să aducă deznădejde. (Că mâhnirea care aduce deznădejde se cuvine să o lepădăm, căci este de la cel viclean). Ci este dulce și făcătoare de veselie (duhovnicească), căci este amestecată cu nădejdea mântuirii, cu umilința cea preadulce, cu lacrimile și cu ușurarea conștiinței. Pentru care și Sfântul Ioan Scăraru zice: “Eu mă minunez și când caut la calitatea străpunerii inimii. Cum se numește plâns și întristare, când are în lăuntru împletite cu sine, ca mierea cu ceara, bucuria și veselia? Ce învățăm din aceasta? Că această străpungere este un dar al Domnului. De aceea ea este în suflet ca o plăcere neplăcută, Dumnezeu mângâind în chip neștiut pe cei zdrobiți cu inima” (Cuvântul 7). Și pe scurt, această durere va dezrădăcina din inima ta deprinderile și obișnuințele cele rele ale păcatului și-ți va pricinui pocăința cea adevărată, care, după dumnezeiescul Grigore de Nyssa, este pierzare nu numai a lucrurilor și a faptelor păcatului, ci și a așezărilor și înclinării inimii, a înțelegerilor faptelor păcatului și a asupririlor minții. “Că aceasta este pocăința, dezlegarea și pierderea celor mai dinainte, care se lucrează după faptă, sau se înțeleg după așezare” (Cuvânt pentru pocăință).

O..., durere preadulce, care pricinuiеști pocăința cea adevărată prin darul cel dumnezeiesc! O..., durere făcătoare de bucurie, care faci pe om nemișcat, sau

greu de mișcat spre răutate! O..., durere fericită, care pricinuiеști fericirea cea fără de durere!

Iată, frate, că ai învățat mai întâi cum să tai odraslele și ramurile păcatului cu îndepărtarea hotărâtă de fapta păcatului. În al doilea rând ai învățat și cum să dezrădăcinezi din inima ta rădăcinile păcatului cu durerea cea lucrătoare și neîncetată.

Acum învață și cum se cuvine să sădești în inima ta pomii cei domestici și aducători de roade în locul celor sălbatici de mai înainte. Adică în loc de răutăți să sădești faptele cele bune; în loc de mândrie, smerenie; în loc de lăcomia pântecelui, înfrânarea; în loc de iubirea de argint, milostenia; în loc de asprime, blândețea; în loc de patimile cele trupești, fecioria și întreaga înțelepciune; în loc de nedreptate și răpire, dreptatea și darea din cele ale tale; în loc de zavistie și urăciune, dragostea de frați și în loc de călcarea poruncilor lui Dumnezeu de mai înainte, lucrarea și păzirea acestora. Căci nu este de ajuns frate, spre câștigarea pocăinței celei adevărate și pentru mântuirea ta, să scoți din inima ta numai rădăcinile păcatului și apoi să lași locul liber, ci trebuie să sădești în inima ta sadurile și pomii faptelor bune. Fiindcă de vei lăsa inima ta goală, vor răsări iarăși în ea mă răcinii și pomii cei sălbatici, adică păcatele și patimile. Pentru aceea te sfătuiește pe tine Sfântul Duh prin David, scriitorul de psalmi, să fugi de cele rele și să faci cele bune. “Ferește-te de rău și fă binele” (Psalmul 33, 13)⁷.

⁷ De aceea zice și Sfântul Grigorie de Nyssa: “Din desfătare te-ai stricat, cu postirea tămăduiește îndulcirea; și-a vătămât sufletul desfră-

În al patrulea rând și cel mai de pe urmă, după ce ai sădit faptele cele bune în inima ta, se cuvine să le păzești cât poți, până ce vor prinde rădăcini, adică până ce se vor face cu obișnuința, deprindere în tine, după cum mai înainte s-au făcut în tine deprindere păcatele și patimile, și până ce vor înflori și vor face rod de mântuire și de pocăință adevărată și de iertare a păcatelor tale. Căci de nu le vei păzi și îngriji, semănătorul neghinelor, diavolul, vine în timpul când tu dormi și ești fără de grijă și le dezrădăcinează, sădind iarăși neghinele și răutățile lui, după pilda Evangheliei ce zice: “Asemenea este Împărăția cerurilor omului care a semănat sămânță bună în țarina sa. Dar pe când oamenii dormeau, a venit vrăjmașul lui și a semănat neghine printre grâu și s-a dus” (Matei 13, 24-25). Și de nu vei păzi faptele bune cu sârguință, se întorc iarăși patimile în inima ta. Pentru aceea Părinții au numit patimile, iubitoare de întoarcere. Iar întorcându-se și aflând locul inimii bine împodobit și lucrat, se înrădăcinează mai adânc decât înainte, și așa cele mai de pe urmă ale tale, se fac mai rele decât cele dintâi, după cum a zis Domnul. Care lucru să nu ți se întâmple ție, iubitele, niciodată.

Aceste patru lucrări sunt întăritoarele adevăratei pocăințe. Cu acestea poți câștiga întru tine pocăința

narea, întreaga înțelepciune să se facă doctorie a bolii; înfocarea cea gândită a lucrat-o lăcomia de multă materie, milostenia să golească umplerea, căci curățirea de cele pline este darea din ale tale. Ne-a vătămât pe noi răpirea de cele străine, să se întoarcă ele către stăpânul; minciuna ne-a adus aproape de pierzare, adevărul cugetându-se să oprească primejdia” (Cuvânt Pentru pocăință).

cea adevărată, al cărui dar, cere-l de la Domnul să ți-l dea, zicând în rugăciunile tale: “Binevoiește să ne aduci pe noi la pocăința cea adevărată!”

Iată pe scurt, tămăduirea celor ce păcătuiesc cu nădejdea de mărturisire și de pocăință și roadele și foloasele pocăinței celei adevărate, cu care poți să te încredințezi că Dumnezeu, cu adevărat, ți-a iertat păcatele tale și S-a împăcat cu tine. Iar acum să vedem câte și care sunt semnele iertării păcatelor de la Dumnezeu.

Iertarea adevărată și desăvârșită a păcatelor are patru trepte, una mai înaltă decât cealaltă.

Prima treaptă este a urî păcatul din inimă, când îți aduci aminte de el, pentru frica ce încă o ai de a nu cădea iarăși în el, de a nu te îndulci de el și de a nu te pleca iarăși spre el.

A doua treaptă mai înaltă decât aceasta este a-ți aduce aminte de păcatele tale, fără patimă, fără dulceață, fără întristare sau urâciune.

A treia treaptă, și mai înaltă, este, când omul își aduce aminte de păcatele lui și se bucură și slăvește pe Dumnezeu, pentru mulțimea faptelor bune ce le-a câștigat, prin darul cel dumnezeiesc și prin pocăință.

Iar a patra treaptă, și cea mai de sus, este a scoate cu totul din inimă înțelegerile cele pătimase ale păcatului și a le uita într-atâta, încât să nu mai poată năpădi asupra ta.

Treapta cea dintâi ne-o arată Marele Vasile. Căci fiind întrebat, cum se adeverește sufletul pe deplin că Dumnezeu i-a iertat păcatele, răspunde: “Sufletul se încredințează de iertarea păcatelor, dacă se va vedea

pe sine în starea celui ce a zis: <<Nedreptate am văzut și m-am scârbit>>”⁸. Și Awa Isaac Sirul fiind întrebat, răspunde la fel, că va cunoaște cineva că a luat iertarea păcatelor lui atunci, “când va simți în sufletul său, că le-a urât desăvârșit, din inimă”⁸.

Treapta a doua ne-o arată Nichita Serreul al Iracliei. Pentru că făcând scoli la Cuvântul Sfântului Grigore Teologul de la Paști: “Măcar ca Toma de ai fi rămas de ceilalți ucenici, încredințează-te semnelor cuielor”, și iar zice: “iar de nu acestora, cel puțin să te încredințeze pomenirile păcatelor celor vechi ce se închipuiesc împrejurul minții, fără de patimă. (Adică, că a înviat cuvântul faptei bune celei din tine)”. Iar pomenire nepătimașă este închipuirea celor mai înainte făcute, fără dulceață sau întristare, închipuire care nu are urme de răni, căci s-a ajuns la nepătımire. Și cel ce nu a pătimit acestea, nu crede nici pe altul, precum Toma. Deci pomenirile păcatelor sunt închipuiri, iar păcatele sunt cuie, care pătrund pe cei ce cad. Drept aceea când vei putea să-ți aduci aminte de păcate, fără patimă, atunci crede că a înviat cuvântul întru tine în acest fel.

A treia treaptă o aflăm în Lavsaicon, la viața lui Macarie celui de mai curând. Căci acesta fiind întrebat odată de se mai întristează, când își aduce aminte de uciderea ce a făcut-o, fără voie, când era tânăr, a răspuns că nu, ci mai ales se bucură, nu pentru păcatul

⁸ Tot acesta a zis acest cuvânt vrednic de pomenire: “Nu când săvârșim păcatul suntem păcătoși, ci când nu-l urâm pe el și nu ne căim de el” (Epistola IV).

ucidării, ci pentru că el s-a făcut pricină pentru a se pocăi și a câștiga o mulțime de fapte bune. Și acum slăvește pe Dumnezeu și mulțumește bunătății Lui, fiindcă și pe cele ce sunt din fire rele, le preface de multe ori și le face pricini de bunătăți. Cum a prefăcut uciderea făcută de Moisi în Egipt în pricină de bine. Căci ducându-se din pricina ei în pustie, s-a învrednicit a se face văzător de Dumnezeu. Pentru aceasta și Apostolul a zis: “Celor ce iubesc pe Dumnezeu, toate li se lucrează spre bine” (Romani 8, 28). Pe care tâlcuindu-l fericitul Augustin a zis: “Că celor ce Îl iubesc pe Dumnezeu, le ajută de multe ori la fapta bună, chiar și răutățile și păcatele”.

Iar treapta a patra ne-o arată Sfântul Teodor Efeseanul. Acesta în capitolul 11 zice: “Câte am lucrat cu împătımire, pomenirile acestora îl tiranizează pe suflet. Iar când aducerile aminte, cele cu împătımire, s-ar șterge cu totul din inimă, încât nici să nu mai năvălească asupra ei, atunci se arată semnul de iertare a păcatelor celor de mai înainte”. La fel zice și Sfântul Maxim: “Prooroci mincinoși sunt și gândurile, care micșorează păcatele și spun că s-a făcut iertarea lor. Aceste gânduri sunt lupi răpitori în haine de oi, pe care le vom cunoaște din roade. Căci de vreme ce mintea noastră se mai strică de păcate, încă nu am dobândit iertarea lor, fiindcă încă n-am făcut roade de pocăință. Iar roadă de pocăință este nepățimirea sufletului. Iar nepățimirea este ștergerea păcatelor. Deci neavând încă desăvârșită nepățimire, ci uneori supărându-ne de patimi, iar alteori nesupărându-ne, nu

vom primi gândurile, care ne spun nouă de iertarea păcatelor”.

Vezi, frate, cum se câștigă pocăința cea adevărată? Vezi cu ce ostenești și sudori se dobândește adevărata iertare a păcatelor?⁹ Deci cum zici tu: “să păcătuiesc și apoi mă voi mărturisi și mă voi pocăi?” Ca și cum adevărata pocăință ar fi un lucru cam ușor. De aceea, ia seama de acum înainte, pentru dragostea lui Dumnezeu și când te va îndemna pe tine diavolul să cazi în vreun păcat, în loc să-ți înlesnești căderea zicând: “Mă voi mărturisi, mă voi pocăi!”, pune sufletul tău în această cetate nebiruită cu zid și zi-i: “Cine știe de mă voi mărturisi bine? Cine știe dacă nu cumva acest păcat, pe care cuget să-l fac, nu este cel de pe urmă pe care-l va suferi Dumnezeu, și săvârșindu-l va tăia funia răbdării Sale și mă va lăsa să cad în pierzare? Cine știe dacă Dumnezeu, după ce voi păcătui, îmi va mai da darul pocăinței celei adevărate, pe care nu l-a dat altor păcătoși, asemenea mie, și care acum se ard în iad? Cine știe dacă nu cumva, obișnuindu-mă să nu mă tem de Dumnezeu, voi aluneca puțin câte puțin în viață defăimată și în cele din urmă în deznădejde?” “Inima celui priceput va cugeta pilda” (Iisus Sirah 3, 28).

Și tu, de vei fi priceput și înțelept cu inima, nu vei

⁹ De dorești, frate, să iei în sufletul tău chip și pildă de pocăință adevărată, deschide Cartea Sfântul Ioan al Scării, caută Cuvântul 5 pentru pocăință și citește despre cei ce se pocăiau în mănăstirea aceea ce se numea temniță, din pricina locului aceluia lipsit de mângâiere, în care vei afla petrecerea celor ce se pocăiau cu adevărat.

arunca, iubitule, mântuirea ta într-o primejdie atât de arătată, după cum este aceasta. Adică a zice și a nădăjdui într-o mărturisire fără de roadă și într-o pocăință mincinoasă. Tu, în loc să legi nădejdea ta de o funie puternică, ca să te mântuiești, tu o legi de un fir de ață putred, care îndată ce se va rupe, te vei afunda în noianul de foc veșnic și nemărginit. Iar funia cea puternică înseamnă a te depărta de fapta păcatului; a te lupta să dezrădăcinezi din inima ta, cu durerea cea lucrătoare, înclinările cele rele și să câștigi pocăința cea adevărată și iertarea păcatelor tale, cu lucrarea faptelor bune și împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. Iar a nu se depărta cineva de păcate, este ca și cum ar înghiți fără de frică otravă neamestecată, nădăjduind că peste o vreme o va da afară din nou. Dar acest lucru dovedește că cel ce face astfel este un nebun, care de bună voie își face un rău nemărginit, fiindcă crede că este la sine, ceea ce este numai în mâna lui Dumnezeu, adică hotărârea că în cutare vreme se va pocăi. Și este sigur de ajutorul lui Dumnezeu, că se va pocăi după vrednicie. Ca și cum Dumnezeu ar fi prieten al păcătoșilor, iar nu vrăjmaș neîmpăcat al lor și grabnic în a le răsplăti, Care urăște cu covârșire orice păcat.

Să nu te amăgească pe tine, frate, tâlcuirea Părinților care au hotărât că: "Ai căzut? scoală-te!", adică de câte ori vei cădea, scoală-te și te vei mântui. Oare aceasta este pocăința, a cădea și iarăși a te scula, a te scula și iarăși a cădea? Rea și amăgitoare este înțelegerea aceasta ce o faci tu la zicerea Părinților, căci părinții au zis aceasta, ca să scoată din oameni frica dez-

nădejdii și nu ca să-i facă pe ei să păcătuiască cu nădejdea mărturisirii și a pocăinței. Nicidecum! Căci zice Sfântul Isaac Sirul: "Bărbăția pe care au pus-o părinții în Dumnezeieștile Scripturi pentru pocăință, nu se cuvine nouă să o luăm spre ajutor la a păcătui. Căci ele ni s-au dat ca, eliberându-ne simțirea de frica deznădejdii, să avem nădejde prin pocăință" (Cuvântul 70).

Apoi Părinții au zis: "Ai căzut? scoală-te! Ai căzut? ridică-te! Deci n-au zis, ridică-te și cazi, după cum sucit înțelegi tu. Căci mult se deosebește una de alta, pentru că a cădea cineva și apoi a se scula și apoi după ce se scoală iarăși să cadă, apoi aceasta nu este și nici nu se numește pocăință, după cum zici tu, ci este și se numește de Sfântul Apostol Petru, **câine** ce se întoarce la vărsătura sa și **porc** ce se tăvăleşte iarăși în murdăria lui, cea de mai înainte (2 Petru 2, 22). Iar înțelesul corect al zicerii: "Ai căzut? scoală-te!" este acesta: De cade cineva în păcat, se cuvine ca să se depărteze de el cu toate puterile sale, ca să nu mai cadă în el. Dar dacă din neputința firii lui, și nu cu voia lui, s-ar întâmpla să cadă iarăși, se cuvine să nu se deznădăjduiască, ci îndată să se scoale, să se mărturisească și să se pocăiască, fără a pierde vremea. Fiindcă după Sfântul Ioan Scăraru: "A îngerilor este a nu cădea, fiindcă nici nu pot. Iar a oamenilor este a cădea și degrabă a se scula, de câte ori s-ar întâmpla aceasta" (Cuvântul 4).

Pentru aceasta și tu, frate, deși ai căzut în neputință, să nu zici: Eu acum am căzut, de aceea să mai cad

și să mai lucrez și alte păcate, fiindcă și așa sunt întinat. Și pe urmă mă voi mărturisi și mă voi pocăi pentru toate, făcând depărtare de păcate. Nu frate, pentru Domnul, să nu ascuți gândul acesta, căci este al diavolului, care caută pierzarea ta. Ci îndată ce vei păcătui o dată, să nu înmulțești păcatul, nici să nu-ți placă să te tăvălești în tină, căci zice Iisus Sirah: "Nu întârzia a te întoarce la Domnul și nu amâna (pocăința) de la o zi la alta! (5, 8), ci scoală-te și du-te la duhovnic și te mărturisește. Căci cu cât rana este mai proaspătă, cu atât se va vindeca mai ușor, iar cu cât se învechește, cu atât mai greu se tămăduiește, după cum zice la Scară: "Căci dacă rana este încă proaspătă și caldă, din fire este ușor de vindecat. Iar cele vechi, fiindcă sunt neîngrijite și părăsite, sunt cu anevoie de vindecat" (Cuvântul 6). Iar de nu vei avea timp potrivit să te mărturisești la duhovnic, pocăiește-te înaintea lui Dumnezeu, fără să amâni pocăința până atunci când te vei mărturisi. Caută să te împaci cu Dumnezeu prin durere, zdrobire și pocăință, după puterea ta. Și nici într-o noapte să nu te culci, până ce nu vei cădea înaintea lui Dumnezeu, pocăindu-te, până când vei merge să te mărturisești duhovnicului. Căci a sta o singură clipă în păcat de moarte este o îndrăzneală nemaiauzită; fiind în primejdie de moarte, atârând de un fir, care este această viață, deasupra adâncului tuturor răutăților, care este iadul.

Și vai! Tu, ticălosule, nu stai numai o clipă în păcate de moarte, ci luni și ani. Iar ca să ieși dintr-o prăpastie ca aceasta aștepți ziua Învierii, sau a Sfinților

Apostoli, sau a Nașterii lui Hristos, ca să te mărturisești și să te pocăiești. Și joci, râzi și dormi fără grijă, ca și cum ai fi vătămat un lucru nesimțitor, ce nu simte vătămarea pe care i-o faci și nu-și poate răsplăti, iar nu sufletul tău cel cuvântător și fără de moarte. Dar ascultă această pildă înfricoșătoare: "Un tânăr a fost legat cu inima cu legăturile dragostei de o desfrânată. Și fiind muștrat foarte aspru de părinții lui, de rude și de duhovnic, a hotărât să rupă aceste legături și să se izbăvească de acest păcat cu o mărturisire amănuțită a tuturor păcatelor lui. Și le-a scris pe toate pe o hârtie. Dar la cercetarea pe care a făcut-o păcatelor lui, n-a adus și cuviincioasa durere și zdrobire în inima sa, după cum se cuvine să facă cei ce-și aduc aminte de păcatele lor și se pregătesc a le mărturisi. Și atâta de puțină durere a pus, încât, mergând să se mărturisească, a trecut pe la poarta acelei desfrânate și intrând înăuntru ca un necunoscut, a hotărât să cadă iarăși în păcat. Și lângă cele vechi a mai adăugat unul, cu nădejdea că pe urmă le va mărturisi pe toate. Dar ce-a urmat? Fiind stăpânit de gândul diavolesc, de a cădea în desfrânare, iată că a mai sosit un tânăr, amantul și iubitul aceleiași desfrânate, care văzându-l pe acesta acolo, s-a mâniat și dintr-o singură lovitură, l-a omorât. Și luând oamenii de acolo trupul lui ca să-l îngroape, au aflat la el hârtia în care își avea scrise păcatele, ca să le mărturisească la duhovnic. O, moarte vrednică de jale! O, nădejde mincinoasă! O, gând amăgitor al acestui tânăr nenorocit!"

Iar dacă și tu, frate, ești asemenea cu acest tânăr

de trei ori ticălos, care s-a obrăznicit să-L vatăme pe Dumnezeu și să păcătuiască cu nădejdea de iertare, vino-ți în simțire, vino-ți, te rog, ca să nu ți se întâmple să te faci într-o bună zi asemenea lui, osândit în chinuri și în pierzare. Pedepsa pentru păcat este un rău înfricoșător. Deci numai această singură întâmplare, să te faci să te cutremuri foarte tare și să te împiedice de la orice păcat. “Bătându-se făcătorul de rău, cel nepriceput se face înțelept” (Pilde, 19, 25). Lasă de acum această obrăznicie și cutezanță mincinoasă de a păcătui cu nădejdea de mărturisire și de pocăință. Și având întotdeauna în minte pilda acestui tânăr nenorocit, să nu te bizui cumva pe tine, ci “cu frică și cu cutremur lucrează la mântuirea ta” (Filipeni 2, 12), după cum îți poruncește Apostolul. Căci adevărata pocăință se naște din frică. Frica este cârmaciul corabiei adevăratei pocăințe, care te povățuiește la limanul dragostei dumnezeiești, după cum zice Avva Isaac: “Pocăința este al doilea dar și se naște în inimă din credință și din frică”. Și iarăși: “Pocăința este corabia, iar frica este cârmaciul ei. Dragostea este limanul cel dumnezeiesc”. (Cuvântul 72).

Pentru aceasta, iubiții mei frați întru Hristos, la pocăință, la pocăință vă rog cu cuvântul acesta pe toți, mici și mari, sfințiți și mireni. Să alergăm la pocăință fraților, bărbați și femei, tineri și bătrâni; în brațele ei să scăpăm toți, fără să rămână cineva afară. Căci nici o altă faptă bună nu poate să ne împace pe noi, cei ce am păcătuit, cu Dumnezeu, fără numai pocăința. Să glăsuim cu David: “Veniți să ne închinăm și să cădem

la El și să plângem înaintea Domnului, Celui ce ne-a făcut pe noi. Căci El este Dumnezeu nostru și noi poporul Lui și oile mâinilor Lui” (Psalmul 94, 6-7). Să strigăm cu cei trei tineri către Dumnezeu: “Greșit-am, fărădelege am făcut, depărtându-ne de la Tine. Și am păcătuit întru toate și poruncile Tale nu le-am ascultat, nici nu le-am păzit, nici nu le-am făcut după cum ne-ai poruncit nouă” (Cântarea celor trei tineri, vers. 5-6). Să se întoarcă fiecare dintre noi de la calea cea rea, după cum s-au întors și ninivitenii aceia și să strigăm și noi către Dumnezeu, cum au strigat aceia: “Poate că Dumnezeu Se va întoarce și Se va milostivi și va ține în loc iuțimea mâinii Lui ca să nu pierim” (Iona 3, 9). Și care dintre noi a greșit după Sfântul Botez, acela să nu înceteze, ziua și noaptea, să strige cuvintele cele pline de umilință ale propovăduitorului pocăinței, cel cu limba și cu inima de aur, care zice: “Oricine a păcătuit după ce a luat cerescul Botez, la cer a păcătuit”. Căci cel ce păcătuiește mai înainte de botez, pe pământ păcătuiește. “Căci pământ ești și în pământ vei merge” (Facere 3, 19), s-a zis lui Adam. Iar cine s-a îmbrăcat cu Hristos prin Botez, nu mai este pământ, ci cer. “În ce chip este cel pământesc, așa sunt și cei pământești; și în ce chip este cel ceresc, așa sunt și cei cerești” (I Corinteni 15, 48). Deci cine a păcătuit după Botez, la cer a păcătuit, deci să se apropie și să zică: “Părinte am greșit la cer și înaintea Ta și nu sunt vrednic a mă numi fiul Tău! Pentru ce? Pentru că inima mea fiind stropită cu Sângele lui Hristos și înflorită ca trandafirul, am umplut-o de noroi cu dezmierdăriile.

Pe Tine, Te-am întărit. Duhul Tău cel Sfânt L-am amărit. Podoaba cea strălucită a credinței am întinat-o cu păcatul. Sufletul meu cel slobozit prin Botez și albit cu lumina, întunecându-l cu păcatul, l-am făcut rob. Fă-mă ca pe unul din argații Tăi!”

Să ne sârguim, fraților, ca să câștigăm în sufletele noastre, deprinsă și așezată, pocăința cea adevărată, și semnele ei, după cum le-am arătat în cuvântul acesta pe larg. Să ne nevoim ca să avem întotdeauna în inimile noastre durerea cea întăritoare a pocăinței celei adevărate pentru păcatele noastre. Durerea care se pricinuieste dinlăuntru, din voia noastră, este o durere de voie. Iar cea dinafară, fără de voia noastră, este durere fără de voie. Durerea cea de voie, la rândul ei, este pricinuită de suflet, sau de trup, și se numește trupească. Iar durerea sufletească care se naște din inimă și o zdrobește, este mai întâi un gând de întristare și plângere unit cu defăimarea și prihănirea de sine că am păcătuit, că L-am amărit pe Dumnezeu cu păcatele noastre, că am pierdut darul și împărăția Lui, câștigând o veșnicie de pedepse și de chinuri. Iar acest gând necăjind tot timpul inima noastră, după cum *piatra care zdrobește strugurii și scoate mustul*, nu o lasă să salte la patimi și la dezmierdările trupului. Ci o strâmtorează și o zdrobește și o face a pătimi durere și a scoate lacrimi. Iar aceasta ne-o adeverește marele Grigorie al Tesalonicului, zicând: “Pentru că și însăși defăimarea de sine singură, ca o greutate oarecare gândită, punându-se peste sufletul celui ce o cugetă și zăbovind peste el, îl zdrobește, îl tescuieste și stoarce

vinul cel mântuitor, care veselește inima omului, adică pe omul cel dinăuntru. Iar acest fel de vin este umilința, care împreună cu plânsul seacă patimile și umple sufletul de bucurie fericită, izbăvindu-l de greutatea cea cumplită a acestora (patimilor). Pentru aceasta scris este, “fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia” (Matei 5, 3). Iar această întristare dinlăuntru sufletului pricinuieste pocăința cea adevărată, după cum a zis Apostolul: “Întristarea care este după Dumnezeu, lucrează pocăință spre mântuire, fără părere de rău; iar întristarea lumii aduce moarte” (2 Corinteni 7, 10).

Durere sufletească mai este apoi și pomenirea păcatelor și cugetul cel smerit și rugăciunea cea nerăspândită către Dumnezeu, care se face din toată inima pentru păcatele noastre. Uneori zicând: “Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă!” sau: “Iisuse al meu preadulce, Te-am mâhnit foarte pe Tine”. Iar alteori: “Greșit-am, Doamne, greșit-am!” sau: “Părinte, am greșit la cer și înaintea Ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul Tău”. Și alte asemenea care zdrobesc inima și o fac să pătimească durere și să scoată lacrimi. De aceea a zis Avva Marcu: “Mintea rugându-se cu nerăspândire, necăjește inima. Iar inima zdrobită și necăjită, Dumnezeu nu o va defăima”. Și iarăși în alt loc: “Pomenirea lui Dumnezeu este o durere a inimii, care se face pentru buna cinstire a Lui”.

Iar pricinile trupești, care necăjesc și zdrobesc inima sunt sărăcia trupească, înfrânarea de la mâncări, de la băuturi, de la somn și de la toată slobozenia și

desfătarea trupului. De aceea Sfântul Marcu zice: “Fără de zdrobirea inimii, cu neputință este a se izbăvi cineva de răutate. Iar pe inimă o zdrobește înfrânarea cea din trei părți, adică a somnului, a hranei și a odihnei trupului”. Iar dumnezeiescul Ioan Scăraru zice: “Setea și privegherea au necăjit inima. Iar inima fiind necăjită a izbucnit în lacrimi” (Cuvântul 6).

Și după cum din cele zise mai sus se nasc zdrobirea inimii și umilința, așa din cele împotriva, adică din bogăție, din mâncărurile cele dulci, din dormirea cea multă și din odihna trupului, se nasc învârtoșarea inimii, împietrirea sufletului și desfătarea trupului. Aceasta ne-o arată iarăși Sfinții Părinți arătați mai sus. Căci Avva Marcu zice: “Prisosința acestora pune desfătare înlăuntru. Iar desfătarea primește gândurile cele rele”. Iar Sfântul Ioan Scăraru zice: “Nedurerea inimii a întunecat mintea. Iar mulțimea mâncărurilor a uscat izvoarele”. Iar cuvântul acestor dumnezeiești Părinți îl pecetluiește marele Grigorie al Tesalonicului, zicând: “Că după cum nedurerea, întunecarea și învârtoșarea inimii se nasc firește din odihnă, din desfătare și din buna pătimire; tot așa, din petrecerea înfrânată și strânsă se nasc zdrobirea inimii și umilința ce abate de la orice amărăciune și este dătătoare de dulce alinare” (Cuvânt către Xenia).

Pricinile cele fără de voie sunt și ele de două feluri, sufletești și trupești.

Pricinile cele sufletești, care zdrobesc inima și pricinuesc durere în ea, sunt gândurile cele urâte, vătămătoare și rele, pe care le aduce diavolul în mintea

noastră ca pe niște săgeți înfocate; de asemenea și patimile trupești și sufletești, care ne supără în fiecare zi. Și se cuvine a ne lupta împotriva tuturor acestora cu toată puterea noastră și a nu lăsa gândul nostru să se învoiască sau să se unească cu ele. Ci a striga la Iisus Hristos prin rugăciune și cu ajutorul Lui a le izgoni, nelăsându-le să intre în inima noastră. Iar câtă durere, zdrobire și scârbă pricinuieste acest război neîncetat, nevăzut și aspru, îl știu numai aceia care l-au purtat cu adevărat. Despre acest război a scris Sfântul Grigorie Teologul zicând: “Acest război este cumplit. Această tabără este mare. Și acest semn de biruință este minunat”.

Iar pricinile cele trupești, fără de voie, care zdrobesc inima sunt ocările, necinstirile, nedreptățile cât și celelalte scârbe și ispite de multe feluri, pricinuite de oameni, de diavoli și de firea noastră, după cum am zis. Toate acestea se cade să le primim cu mulțumire, mai ales de acei ce iubesc să se pocăiască cu adevărat și să ia tămăduire și iertare de păcatele lor. Și acestea sunt adevărate de aceiași Părinți de mai sus.

Zice Sfântul Marcu: “Lucrul pocăinței se țese din aceste trei fapte bune: Din a-ți controla gândurile, a te ruga neîncetat și a suferi scârbele ce vin asupra ta”. Și iarăși: “Toată durerea să ți se facă ție învățător de bună voie și spre aducere aminte. Și nu-ți va lipsi ție pricină către pocăință”. Iar în alt loc: “Suferind toată scârba ce vine fără voia ta, cuget-o și vei afla în ea surprare a păcatului!”. Iar Sfântul Ioan Scăraru zice: “Semnul pocăinței celei cu deamănuntul și adevărate

este a ne socoti pe noi vrednici de toate necazurile cele văzute și nevăzute, care ni se întâmplă nouă, și încă de mai multe” (Cuvântul 5). Iar dumnezeiescul Grigorie al Tesalonicului zice: “Cel ce se socotește pe sine vinovat se dă pe sine doctoriilor celor mai lucrătoare ale pocăinței, și așteaptă totdeauna orice scârbă și primește toată ispita ca potrivită și convenită lui. Și se bucură, fiindcă după ce a căzut, a câștigat curăția sufletului. Și o face pe aceasta pricină de cerere dureroasă și covârșitoare către Dumnezeu; și nu lasă numai nepomenirea de rău nealungată, ci le și mulțumește celor ce-l ispitesc și se roagă ca pentru unii ce i-au făcut bine. Pentru care el ia nu numai iertare de cele ce a păcătuit, după făgăduință, ci dobândește și împărăția cerurilor și dumnezeiasca binecuvântare”. Iar cel ce nu iubește a se pocăi și a-și tămădui rănilile păcatelor lui, nu suferă cu mulțumire scârbele ce-i vin, ci se tulbură și cârtește și caută răzbunare. Și să știe unul ca acesta, că nici nu se pocăiește cu adevărat, nici nu-și tămăduiește păcatele lui. Lucru pe care îl adeverește tot Sfântul Marcu, zicând: “fiindcă fără cele trei fapte bune, zise mai înainte, nu se poate săvârși lucrul pocăinței”. Și în alt loc: “Când sufletul păcătos nu primește scârbele ce-i vin asupra lui, atunci îngerii zic către el: Doctorit-am Babilonul și nu s-a tămăduit (Scolie la Cuvântul 5 din Scară)”.

Toți strigăm către Dumnezeu: “Doamne, miluiește!” și “Stăpâne, iartă-ne nouă fărădelegile noastre!”, dar când Dumnezeu ne trimite mila Sa și iertarea păcatelor noastre, noi le alungăm de la noi. Cum anume?

Iată cum: când vine asupra noastră vreo scârbă, sau ispită cu care vrea Dumnezeu să ne dea mila Sa și iertarea păcatelor noastre, noi n-o primim și nu suferim cu bucurie acea scârbă, sau ispită, ci ne tulburăm și ne necăjim. De aceea suntem datori ca, pe lângă durerile și ostenelele cele de voie și fără de silă ale pocăinței noastre, să suferim și durerile cele fără de voie și de silă ce ne vin nouă din afară, căci cele de voie fiind mai ușoare se binecuvântează de cele fără de voie, care sunt mai grele, după cum zice Sfântul Grigorie al Tesalonicului: “Prin răbdarea durerilor celor de voie și fără de voie orice nevoitor se face desăvârșit. Dar fără primirea și suferirea durerilor celor fără de voie, ce vin asupra noastră, nici cele lucrute de voie nu vor dobândi dumnezeiasca binecuvântare” (Cuvânt către Xenia).

Cu acestea pe care le-am zis să ne sârguim, fraților, ca să câștigăm durerea inimii. Căci fără de ea nu vom putea dobândi nici pocăința cea adevărată, fiindcă aceasta din urmă urmează firește din prima. Și fiindcă orice păcat și-a luat începutul și întărirea sa în sufletul nostru cu dulceața inimii, tot așa cu chinuirea și cu durerea inimii se cuvine să-l omorâm. Și așa cele potrivnice se fac tămăduitoare celor ce sunt împotriva, după cum spun doctorii, învățătorii de năravuri, fizicienii și teologii. Și martor al acestora este Sfântul Grigorie de Nyssa, care zice: “Deci pentru că prin dulceața a intrat păcatul, prin (durerea) cea împotriva negreșit se va scoate afară. Drept aceia cei ce-l alungă, pentru mărturisirea cea întru Domnul, folosind dintre

uneltele cele de pedepsit pe cele cu anevoie de suferit, își aduc o doctorie oarecare sufletelor, tămăduind boala cea din dulceață cu folosirea celor dureroase, încât nici o urmă de dulceață nu va rămâne în inimă, din pricina acestei simțiri dureroase, care șterge cu dulceață toate închipuirile întipărite în suflet”.

Să lăsăm întâlnirile unora cu alții și vorbirile împreună, căci ele alungă de la noi pocăința, după Sfântul Isaac, care zice: “Pocăința împreună cu vorbirile este chip găurit” (Cuvântul 58). Să iubim liniștea și fuga de oameni, fiindcă ele ajută foarte mult la câștigarea pocăinței, după cum zice același Sfânt Isaac: “De iubești pocăința, iubește și liniștea. Și dacă cineva ar grăi împotriva despre acestea, să nu te certî cu el” (Cuvântul 34). La acestea se adaugă și porunca care a dat-o Dumnezeu lui Cain după ce a păcătuit, căci i-a zis: “Ai păcătuit! Taci!” (Facere 4, 7). Adică cunoaște ce ai lucrat întru tine și după cunoștința dobândită pocăiește-te pentru cele ce ai păcătuit. Iar în “Înainte-cuvântarea Cuvântului pentru tăcere și liniște” a Sfântului Isaac Sirul, tot așa se tâlcuiește și se mai adaugă: “Cel care nu a putut să se liniștească și nici să se pocăiască nu a putut cunoaște ce este pocăința”. Iar de nu putem să ne liniștim, cel puțin să avem, negreșit, unul sau două ceasuri rânduite pentru aceasta, mai ales seara. Și atunci retrăgându-ne într-un loc deosebit și liniștit și adâncindu-ne simțirile și mintea în inimă, să ne aducem aminte de toate păcatele noastre, atât de cele trecute, pe care le-am lucrat cu fapta, cu cuvântul sau cu învoirea gândurilor, cât și de păcatele pe care

le-am făcut în ziua aceea, și să ne pocăim cu amar, cu întristare și cu durerea inimii noastre, cerând iertare de la Dumnezeu. Pentru că Duhul Sfânt ne poruncește nouă să facem așa, după cum zice proorocul David: “De cele ce ziceți în inimile voastre, în așternuturile voastre vă căiți” (Psalmul 4, 4). Tot așa a zis și Însuși Hristos tainic întru Duhul, slugii Sale, Sfântului Simeon Noul teolog: “Socotește să nu faci nimic dintre acelea ce te lipsesc pe tine de bunătățile acestea, pe care te-ai învrednicit a le dobândi. Iar, deși vei greși cândva, pentru aducerea aminte de smerenie, îngrijește-te a nu lăsa pocăința. Căci pocăința împreună cu iubirea Mea de oameni, pierd și păcatele cele trecute și cele de față”. Să nu lăsăm să treacă nici-o zi, fără să facem mântuitoarea cugetare și această lucrare dumnezeiască. Căci zice Sfântul Ioan Scărarul: “Nu te amăgi, lucrătorule fără de minte, că poți înlocui timpul (pierdut) cu alt timp. Căci nu va ajunge ziua să împlinești datoria față de Stăpânul” (Cuvântul 6). Iar Marele Vasile zice: “De greșală nu fi nebăgător de seamă, măcar de ar fi mai mică ca boldul. Ci sânguiește-te mai vârtos către întoarcere prin pocăință. Pocăința este mântuire, iar neînțelegerea ei este moarte” (Cuvânt Pustnicesc pentru lepădarea de lume).

Dar de ce să grăiesc multe. Dumnezeu, iubii mei, nu ne va învinui și osândi în ziua morții și a judecății, că nu am teologhisit, sau că nu am făcut minuni, sau că nu am ajuns mai înainte văzători. Nu! Ci fiindcă nu ne-am pocăit și nu ne-am întristat de păcatele noastre. Iar aceasta ne-o spune Sfântul Ioan Scărarul: “Nu

vom fi învinuiți, o prieteni, nu vom fi învinuiți la ieșirea sufletului, că nu am făcut minuni, nici că nu am teologhisit, nici că nu ne-am făcut înainte-văzători. Ci vom da seamă negreșit lui Dumnezeu pentru că n-am plâns neconținut” (Cuvântul 7). Pentru aceasta noi păcătoșii suntem datori, ca în fiecare zi - ca să nu zic în fiecare ceas - să ne cercetăm pe noi înșine de ne aflăm în pocăința cea adevărată. Și dacă, să presupunem că am făcut fapte bune cu ajutorul lui Iisus Hristos în ziua aceea, și așa se cuvine să ne aducem aminte de fapta cea bună a pocăinței și niciodată, niciodată să n-o uităm. Iar ziua în care nu ne vom pocăi și nu ne vom întrista pentru păcatele noastre, să o socotim pierdută, cu toate că poate am lucrat alte bunătăți în ea. De aceea Sfântul Ioan zice: “Cel ce se pocăiește într-o adevăr, să ia aminte de sine, iar ziua aceea în care nu a plâns să o socotească pierdută, deși poate a făcut în ea alte bunătăți” (Cuvântul 5).

Pun sfârșit și zic cu Sfântul Simeon Noul Teolog, că este obligatoriu ca noi toți să ne tămăduim de patimi și de rănilor păcatelor și apoi să păzim toate poruncile Domnului și să lucrăm toată fapta bună. Și deși nu vom ajunge să împlinim toate poruncile Domnului și toate faptele bune, cel puțin, de neapărată nevoie este, să ne aflăm sănătoși, întregi din partea rănilor și neputințelor păcatelor, prin porunca și fapta bună a pocăinței. Și de vom muri sănătoși, vindecați de patimi și de păcate prin pocăință, ne vom duce în împărăția cerurilor. Iar dacă vom muri nevindecați, neputințoși, urâți și nepocăiți, ne vom duce în iad. Fiindcă

împărăția cerurilor nu este pentru păcătoșii cei bolnavi, care nu s-au pocăit, ci este lăcaș și palat, care primește pe cei ce s-au îndreptat prin pocăință, adică pe binecinstitorii cei vrednici și drepti. De aceea cei păcătoși, ca și mine, să strigăm totdeauna către Dumnezeu cu acele rugăciuni obștești ale Bisericii noastre Ortodoxe: “Sfinte, cercetează și vindecă neputințele noastre pentru numele Tău. Și pe noi ne primește într-o pocăință și mărturisire, ca un bun și iubitor de oameni”. Amin.

1. Pilde și povestiri pentru copii (vol. I)
2. Cuvinte sfătuitoare - Sfântul Efrem Sirul
3. Rugăciunile monahale - Cuviosul Pahomie cel Mare
4. Patru sute rugăciuni creștine - Sfântul Maxim Mărturisitorul
5. Sfârșitul Omului - Monah Xenia Pascal din Sfântul Munte Athos
6. Îndreptar de sfat
7. Viața și Acțiunile Sfântului Mare Mucenic Mina
8. Oglinda inimii omului
9. Un păstor model - Patriarhul Nicodim Muntean
10. Păcătoșii Mariei Domnului - Arhim. Cleopa Ilic
11. Lucrarea mișii - Sfântul Nil de la Soroca
12. Rugăciunea lui Iisus - Sfântul Ignatie Briancianinov
13. Povestea de rugăciune - Sfântul Teodor Zivoditul
14. Pilde și povestiri pentru copii (vol. II)
15. Cartea conștiinței - Ieromonah Iarlon Antoce
16. Cuvânt pentru pocăință - Sfântul Nicodim Aghioritul
17. Dulce sfătuiră - Arhimandrit Cleopa Ilic
18. Îndreptarea vieții - Ieromonah Nicodim Săchelare

Cărți tipărite de Editura "PELERINUL" ce pot fi obținute prin comandă, la adresa: Editura Pelerinul; str. Grădinari 39; Bl. B-2; Sc. B; Et. 3; Ap. 3; cod 6600; IAȘI ☎ **094.91.50.69**

1. Acatistier – alcătuit de Arhim. Cleopa Ilie
2. Călăuză canonică – Preot Simeon Adrian
3. Cuvânt despre căderea lui Adam – Arhiep. Inocențiu
4. Acatiste și rugăciuni la vreme de boală și necaz
5. Din Viață și din Duh – Arhim. Sofronie
6. Învățăture și proorocii – Cuviosul Nil Athonitul
7. Scopul vieții creștine – Sfântul Serafim de Sarov
8. Biserica, Sectele și frații mincinoși – Preot Simeon Adrian
9. Ce să crezi și cum să trăiești – Patriarhul Nicodim
10. Rugăciuni către Maica Domnului
11. Rugăciuni din Psalmi
12. Misterele vieții viitoare – Preot S. A. Arhanghelov
13. Fericirea de a cunoaște calea – Arhim. Sofronie

La aceeași adresă, prin colet, la prețuri mai mici cu 15%, pot fi obținute, prin comandă, următoarele titluri tipărite de Editura "Cre-dința Strămoșească":

1. Pilde și povestiri pentru copii (vol. I)
2. Cuvinte sfătuitoare – Sfântul Efrem Sirul
3. Regulile monahale – Cuviosul Pahomie cel Mare
4. Patru sute cugetări creștine – Sfântul Maxim Mărturisorul
5. Sfârșitul Omului – Monah Zosima Pascal din Sfântul Munte Athos
6. Îndreptar de spovedanie
7. Viața și Acatistul Sfântului Mare Mucenic Mina
8. Oglinda inimii omului
9. Un păstor model – Patriarhul Nicodim Munteanu
10. Preacinstirea Maicii Domnului – Arhim. Cleopa Ilie
11. Lucrarea minții – Sfântul Nil de la Sorska
12. Rugăciunea lui Iisus – Sfântul Ignatie Briancianinov
13. Pravila de rugăciune – Sfântul Teofan Zăvorățul
14. Pilde și povestiri pentru copii (vol. II)
15. Cartea conștiinței – Ieromonah Ilarion Antoche
16. Cuvânt pentru pocăință – Sfântul Nicodim Aghioritul
17. Dulce sfātuire – Arhimandrit Cleopa Ilie
18. Îndrumarea vieții – Ieromonah Nicodim Sachelarie

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
Partea I-a	6
Partea a II - a	9
PARTEA a III - a	14

Tipar executat de
S.C. DOSOFTEI S.A. Iași
Str. Sf. Iosif nr. 40
Telef. 031/137000

